[2022] 16 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 743

ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ

(2022 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ,910-911)

ਜੂਨ 24, 2022

[ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ ਅਤੇ

ਸੀ. ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਕੇਸ' ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ - ਦੋ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ - ਪਹਿਲਾ, ਕੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ - ਦੂਜਾ, ਕੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ - ਕਿਹਾ ਗਿਆ: ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਲੜੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਲਪਨਾ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੀ - ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜੇ ਤੁਰੰਤ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹਨ; ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ - ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜੁਰਮ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਜੋ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ (ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਲੜਕੀ) ਵੱਲ ਵੇਖਣਾ ਅਤੇ ਫਿਰ, ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ, ਜਿੱਥੇ ਬੇਸਹਾਰਾ ਪੀੜਤ ਦਾ ਸਿਰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਦੀ ਹੱਡੀ ਟੁੱਟਣ ਸਮੇਤ ਕਈ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ - ਇਹ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਸੂਮ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਮਿਠਾਈ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਚੋਰੀ ਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਟੈਸਟ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣਾ (ਭਾਵ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ), ਬੇਸ਼ਕ, ਉਸਦਾ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪਿਤਾ ਵਾਲਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਉਦੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿਰਫ 28 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ - ਇਕ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸੀ।

ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1984 ਦੀ ਧਾਰਾ 3, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 379 ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਸਮੇਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਚਾਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ - ਦੂਜਾ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪਰਾਧ ਖੁਦ ਚੋਰੀ ਹੋਏ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਤੀਜਾ, ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਕੈਦੀ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ 7 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਜੇਲ੍ਹ ਕੈਦੀ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ - ਇੱਕ ਫੋਰਟੀਓਰੀ, ਉਸਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸੁਧਾਰ / ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸਿੱਧੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਖਤਰਾ ਵੀ ਹੈ - ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਪੀਨਲ ਕੋਡ 1860 - ਧਾਰਾ 302, 363, 365 ਅਤੇ 376 (2) (ਐਫ)

ਸਜ਼ਾ / ਸਜ਼ਾ - ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ - ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ - ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ - ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 - ਧਾਰਾ 235 ਅਤੇ 354.

ਸਜ਼ਾ / ਸਜ਼ਾ - ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ - ਸਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਸਿਧਾਂਤ - ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਸਿਰਫ ਅਤਿਅੰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: ਭਾਵੇਂ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਛੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੁਰਲੱਭ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਆਫੀ ਜਾਂ ਕਟੌਤੀ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਸਲ ਕੈਦ ਦੀ ਵੱਡੀ/ਲੰਬੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵੀ ਵਿਕਸਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ - ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਭਾਲ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਅਤਿਅੰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਮਾਮਲਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਆਪਣੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰੇਗੀ ਜੇ ਪਹੁੰਚ ਵੱਡੇ ਅਪਰਾਧਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ) ਲਈ ਵਿਕਲਪਕ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਹੈ, ਨਿਆਂਇਕ ਪੜਤਾਲ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ, ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼

ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਨਾ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੋਈ ਕਾਰਕ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ ਜੇ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ - ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ, ਅਣਉਚਿਤ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ - ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇਗੀ।

ਸਜ਼ਾ / ਸਜ਼ਾ - ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ - ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ - ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ – ਆਯੋਜਿਤ: ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਭਿਆਨਕ ਕਤਲਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ - ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਜੇਲ੍ਹ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬੇਦਾਗ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਝੁਕਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਅਪਰਾਧ ਖੁਦ ਭਿਆਨਕ ਜਾਂ ਘਿਨਾਉਣਾ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਸਜ਼ਾ / ਸਜ਼ਾ - ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਰਿਪੋਰਟ - ਕਦੋਂ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ: ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ - ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ - ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ; ਮੌਜੂਦਾ ਜੁਰਮ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ; ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਕੈਦੀ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ 7 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕਮਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ; ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜੇਲ੍ਹ ਕੈਦੀ ਦੇ ਕਤਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਲੱਭ ਕੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹੈ - ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਈ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਹੜਤਾਲ ਕਰੇਗੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ - ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਖੌਤੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਮੰਗਣ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਜ਼ਾ / ਸਜ਼ਾ - ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ - ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਟੈਸਟ - ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ - ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ - ਜੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ - ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹਾਲਾਤ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਲੜੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇੰਨੇ ਇਕਸਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ - ਇਹ ਸਖਤ ਨਿਯਮ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਰਦ ਬਿਰਧੀਚੰਦ ਸਰਦਾ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਪੰਚਸ਼ੀਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੰਤਰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਸੇ 'ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ' ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਉਹ ਕੇਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲਿੰਕ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ - ਅਪਰਾਧ ਬਾਰੇ ਅੰਤਿਮ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਸਜ਼ਾ / ਸਜ਼ਾ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਆਯੋਜਿਤ: 1. ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਵੀ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਮਤਭੇਦ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਡਾਕਟਰ ਸਪੱਸ਼ਟ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਸਨ ਕਿ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 37.2.2] [810-ਜੀ-ਐਚ]

2. ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਲੜੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਥਾਪਤ ਤੱਥ ਅਤੇ ਕਾਰਕ ਇਹ ਹਨ ਕਿ: (ਓ) ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਲੜਕੀ ਸੀ; ਬੀ) ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਤੋਂ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ; ਸੀ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਗਭਗ 71/2 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਡੀ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਨੇ ਗਏ ਕੱਪੜੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਈ) ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਲਗਭਗ 11/2 ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਕਿਸੇ ਦੂਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਐਫ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਨਿਆ ਫ੍ਰੈਂਕ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੂਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਜੀ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਗਵਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੇ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ; ਜ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਸਥਾਨ/ਸਥਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਜਿੱਥੇ ਲਾਸ਼, ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਕ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ; I) ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ (ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ) ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ (ਸਿਰ 'ਤੇ ਭਿਆਨਕ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ) ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ; ਜੇ) ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ; ਟ) ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਖੂਨ ਦੀ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੋਟ, ਪੈਂਟ ਅਤੇ ਸ਼ਰਟ ਅਤੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਖੂਨ ਦੇ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੜੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਲਪਨਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਲਪਨਾ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜੇ ਤੁਰੰਤ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹਨ; ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।[ਪੈਰਾ 39] [812-ਬੀ-ਐੱਫ; 813-ਏ]

3. ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਸ਼ਰਦ ਬਿਰਧੀਚੰਦ ਸਰਦਾ ਦੇ ਪੰਚਸ਼ੀਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪੀੜਤ, ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 40] [813-ਐੱਫ-ਐੱਚ]

4. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 235 (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 28.09.2013 ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਵਾਲ 3 ਸਪਸ਼ਟ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਯਾਨੀ 01.10.2013 ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਧਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 50.1] [848 ਏ-ਬੀ]

5. ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਲੜਕੀ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ, ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਘਿਨਾਉਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਾਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਵੱਡੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਸਿਰ 'ਤੇ ਭਿਆਨਕ ਸੱਟਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਭਿਆਨਕ ਤਰੀਕਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਟੈਸਟਾਂ ਦੇ। [ਪੈਰਾ 50.2] [848-ਸੀ-ਡੀ]

6. ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 28 ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ, ਇੱਕ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਧੀ ਅਤੇ ਮਾਪੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਮੀਰ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ. ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਇਹ ਕਾਰਕ ਇੰਨੇ ਠੋਸ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਵਧਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਅਤੇ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰ ਦੇਣ। ਫਿਰ, ਦੂਕਵਾਂ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਵਾਜਬ ਸੰਭਾਵਨਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ? ਜੇ ਇਸ ਪਦਾਰਥਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਟੈਸਟ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੇਸ ਦੁਰਲੱਭ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ. ਪਰ, ਜੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਜਵਾਬ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ ਹਨ, ਤਾਂ ਵਿਗੜਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਟਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣਗੇ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ। [ਪੈਰਾ 50.3 ਅਤੇ 50.3.1] [848-ਈ-ਜੀ]

7. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਹੋਰ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਜੋ ਸਿਰਫ 71/2 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਬੱਚੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਮਿਠਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; (2) ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ (3) ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਲਕਿ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਵਾਲੀ ਥਾਂ' ਤੇ, ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਨਿੱਜੀ ਸਕੋਰ 'ਤੇ, ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 28 ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸੀ, ਇੱਕ ਧੀ ਜੋ ਲਗਭਗ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਪੇ ਵੀ ਸਨ, ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਜੇ ਪਿਛਲੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਚੋਰੀ ਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਝਟਕੇ ਇਸ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੁਕੇ। [ਪਾਰਸ 51 ਅਤੇ 51.1] [850-ਏ-ਈ]

8. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹੋਰ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ, 17.04.2015 ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੈਦੀ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਅਤੇ 7 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਵਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸਹਿ-ਕੈਦੀ ਦਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਕੈਦੀਆਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕੈਦੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਲਈ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302/34 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਉੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਲੀ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨਾਗਰਿਕ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਪਰ, ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਵਿਵਹਾਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪਾਰਸ 52 ਅਤੇ 53] [851-ਏ ਐੱਫ]

9. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਵਿਗੜਦੇ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਕੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਣਉਚਿਤ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਪੂਰੇ ਕੁਦਰਤੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ, ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੇ ਬਰੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਅਜਿਹਾ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਝੁਕੇਗਾ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 363, 365, 376 (2) (ਐਫ), 302 ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਦੀ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 57 ਅਤੇ 60] [853-ਈ-ਐੱਫ; 854-ਜੀ]

ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1980) 2 ਐਸਸੀਸੀ 684 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। *ਸ਼ਰਦ ਬਿਰਧੀਚੰਦ ਸਰਦਾ ਬਨਾਮ ਸ਼ਰਦ ਬਿਰਧੀਚੰਦ ਸਰਦਾ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ* (1984) 4 ਐਸਸੀਸੀ 116: [1985] 1 ਐਸਸੀਆਰ 88 - ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। *ਵਿਰਨ ਗਿਆਨਲਾਲ ਰਾਜਪੂਤ ਬਨਾਮ ਵਿਰਨ ਗਿਆਨਲਾਲ ਰਾਜਪੂਤ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ* (2019) 2 ਐਸਸੀਸੀ 311; *ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਂਬਲੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ* (2019) 13 ਐਸਸੀਸੀ 640; *ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਬਨਾਮ ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਵਿ. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ* (2019) 16 ਐਸਸੀਸੀ 278 : [2019] 1 ਐਸਸੀਆਰ 260; *ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਬਨਾਮ ਸਕਰੂ ਮਹਾਗੂ ਬਿੰਜੇਵਰ ਅਤੇ ਹੋਰ।* (2019) 20 ਐਸਸੀਸੀ 102; *ਮਾਛੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1983) 3 ਐਸਸੀਸੀ 470:*

[1983] 3 ਐਸਸੀਆਰ 413; *ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਤੀਸ਼ਭੂਸ਼ਣ ਬਰਿਆਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ* (2009) 6 ਐਸਸੀਸੀ 498: [2009] 9 ਐਸਸੀਆਰ 90; *ਸ਼ਤਰੂਘਨ ਬਬਨ ਮੇਸ਼ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ* (2021) 1 ਐਸਸੀਸੀ 596; *ਕਾਮਤਾ ਤਿਵਾੜੀ ਬਨਾਮ ਕਾਮਤਾ ਤਿਵਾੜੀ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ* (1996) 6 ਐਸਸੀਸੀ 250 : [1996] ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 507; *ਵਸੰਤ ਸੰਪਤ ਦੁਪਾਰੇ ਬਨਾਮ ਵਸੰਤ ਸੰਪਤ ਦੁਪਾਰੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ* (2015) 1 ਐਸਸੀਸੀ 253 : [2014] 14 ਐਸਸੀਆਰ 961; *ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਦਾਨੰਦ (2) ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ* (2008) 13 ਐਸਸੀਸੀ 767: [2008] 11 ਐਸਸੀਆਰ 93; *ਪੱਪੂ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ* 2018 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1097-1098 ਦਾ ਫੈਸਲਾ 09.02.2022 2022 (3) ਸਕੇਲ 45; *ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ* (1979) 3 ਐਸਸੀਸੀ 646: [1979] 3 ਐਸਸੀਆਰ 78; *ਮਿੱਠੂ ਬਨਾਮ ਮਿੱਠੂ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ* (1983) 2 ਐਸਸੀਸੀ 277 : [1983] 2 ਐਸਸੀਆਰ 690; *ਸ਼ੰਕਰ ਕਿਸ਼ਨਰਾਓ ਖਾਡੇ ਬਨਾਮ ਸ਼ੰਕਰ ਕਿਸ਼ਨਰਾਓ ਖਾਡੇ ਬਨਾਮ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ* (2013) 5 ਐਸਸੀਸੀ 546: [2013] 6 ਐਸਸੀਆਰ 949; *ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ ਉਰਫ ਮੁਰੂਗਾਨੰਦ ਓਰਸ।* (2016) 7 ਐਸਸੀਸੀ 1 : [2015] 14 ਐਸਸੀਆਰ 613; *ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦਰਾਓ ਵਾਸਨਿਕ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ* (2019) 12 ਐਸਸੀਸੀ 460: [2018] 14 ਐਸਸੀਆਰ 585; *ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ* [1973] 2 ਐਸਸੀਆਰ 541; *ਰਵੀਸ਼ੰਕਰ ਉਰਫ ਬਾਬਾ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ* (2019) 9 ਐਸਸੀਸੀ 689: [2019] 14 ਐਸਸੀਆਰ 285; *ਸ਼ਤਰੂਘਨ ਬਬਨ ਮੇਸ਼ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ* (2021) 1 ਐਸਸੀਸੀ 596; *ਅਸ਼ੋਕ ਦੇਬਬਰਮਾ ਉਰਫ ਅਚਕ ਦੇਬਬਰਮਾ ਬਨਾਮ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਰਾਜ* (2014) 4 ਐਸਸੀਸੀ 747: [2014] 4 ਐਸਸੀਆਰ 287 *ਅਤੇ ਅਨਿਲ @ ਐਂਥਨੀ ਅਰਿਕਸਵਾਮੀ ਜੋਸਫ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ* 2014 (4) ਐਸਸੀਸੀ 69: [2014] 3 ਐਸਸੀਆਰ 34 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

<u>ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ</u>

(2019) 2 ਐਸਸੀਸੀ 311	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 27.2
(2019) 13 ਐਸਸੀਸੀ 640	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 27.2
[2019] 1 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 260	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 27.2
(2019) 20 ਐਸਸੀਸੀ 102	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 27.2
[1983] 3 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ.	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 29.2
[2009] 9 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 90	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 29.2

(1980) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 684	ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ	ਪੈਰਾ 29.2
(2021) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 596	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 29.3
[1996] ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਆਰ 507	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 29.3
[2017] 3 ਐਸਸੀਆਰ 850	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 29.4
[2008] 11 ਐਸਸੀਆਰ 93	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 29.4
2022 (3) ਸਕੇਲ 45	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 33
[1985] 1 ਐਸਸੀਆਰ 88	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 33
[1952] ਐਸਸੀਆਰ 1091	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 36.1
[1952] ਐਸਸੀਆਰ 1091	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 36.1
[1973] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ.	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 44.1
[1979] 3 ਐਸਸੀਆਰ 78	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 44.2
[1983] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 690	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 44.4
[2013] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 949	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 44.7
[2015] 14 ਐਸਸੀਆਰ 613	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 44.7
[2018] 14 ਐਸਸੀਆਰ 585	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 44.8
[2019] 14 ਐਸਸੀਆਰ 285	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 48.1
(2021) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 596	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 48.2
[2014] 4 ਐਸਸੀਆਰ 287	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 48.2.1
[2014] 3 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 34	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 56.1

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2022 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 910-911

ਜੋਧਪੁਰ ਵਿਖੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 29.05.2015 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ 2013 ਦੇ ਡੀ.ਬੀ. ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮਰਡਰ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 2013 ਦੇ ਡੀ.ਬੀ. ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜੇਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 854 ਵਿੱਚ

ਏ. ਸਿਰਾਜੁਦੀਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਨਜੀਤ ਚਾਵਲਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਮਨੀਸ਼ ਸਿੰਘਵੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਡੀਕੇ ਦੇਵੇਸ਼, ਐਡਵੋਕੇਟ ਡਾ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਜੇ.

ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਾਰਣੀ*

ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ	2
ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਪਹਿਲੂ	7
ਸਬੂਤ	12
ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ	
ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ	33
ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 71/2 ਸਾਲ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ	33
ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ	34
ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਖੋਜਾਂ	34
ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ	35
ਐਫਐਸਐਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ	36
ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਰੱਦ	37
ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ	40
ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ	41
ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ	44
ਵਿਰੋਧੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣਾ	48
ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ	61
ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸਵਾਲ	64
ਤੱਥ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜੇ: ਕੀ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ?	67
ਕੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਲਈ ਜਾਵੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਾਕ	80
ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ: ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ	82
ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ	112
ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਟੈਸਟ: ਵਧਣਾ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣਾ	117
ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ	
ਸਿੱਟਾ	128

* ਐਡ. ਨੋਟ: ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਪੈਜੀਨੇਸ਼ਨ ਮੂਲ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ।

ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ

ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ

2. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ 2013 ਦੇ ਡੀ.ਬੀ. ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮਰਡਰ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 2013 ਦੇ ਡੀ.ਬੀ. ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜੇਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 854 ਵਿੱਚ 29.05.2015 ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਜੋਧਪੁਰ ਵਿਖੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 28.09.2013 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 12 ਵਿੱਚ 01.10.2013 ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਰਾਜਸਮੰਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ।

2.1. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 363, 365, 376 (2) (ਐਫ), 302 ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 20122 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। 2.2. ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 363 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ 7 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ 25,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ; ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 365 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ 7 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ 25,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ; ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 376 (2) (ਐਫ) ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਅਤੇ 50,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ; ਅਤੇ ਧਾਰਾ 6 ਪੋਕਸੋ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਅਤੇ 1,00,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ। ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਾ ਭਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

3. ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਸਕੈਚ ਅਤੇ ਰੂਪਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

3.1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਠੇਕੇ ਤੋਂ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ; ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸੁੰਨਸਾਨ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ; ਉਸ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ।

---

[1] ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ 'ਆਈਪੀਸੀ' ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[2] ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ 'ਪੋਕਸੋ' ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

3.2. ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕੇਸ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਆਖਰਕਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ; ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੇ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੇ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਡਾਕਟਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਬੂਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਲੜੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸੀ. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

3.3. 28.09.2013 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਲੁਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ, 01.10.2013 ਨੂੰ, ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਰਮ ਰਵੱਈਆ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

3.4. ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 19733 ਦੀ ਧਾਰਾ 366 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਰੈਫਰੈਂਸ ਕੇਸ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਦੋਵਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਹਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨੂੰ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਕੇਸ' ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ [3] 'ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.'

3.5. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਨਿਰਪੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤਜਰਬੇ ਵਾਲੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਝੂਠੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਤੋਂ ਖੂਨ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਇਕੱਤਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ, ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ ਭਾਰੀ ਬਾਰਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਦੋਵਾਂ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ, ਉਸਦਾ ਮਾੜਾ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਉਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਵਜੋਂ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

3.6. *ਪ੍ਰਤੀ ਉਲਟ,* ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਘਿਨਾਉਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਜੋ ਚੰਗੀ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਬਾਅਦ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਵੀ ਸ਼ੱਕੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302/34 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਮਾਜ ਲਈ ਖਤਰਾ ਹੈ।

3.7. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਦੋ ਮੁੱਖ ਨੁਕਤੇ ਉੱਠਣਗੇ; ਪਹਿਲਾ, ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ; ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?

4. ਉਪਰੋਕਤ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ.

[ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਜੇ.]

ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਪਹਿਲੂ

5. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਕਮਲਾ ਵੱਲੋਂ 17.01.2013 ਨੂੰ ਰਾਤ 08:15 ਵਜੇ ਥਾਣਾ ਕਾਂਕਰੋਲੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰਾਜਸਮੰਦ ਵਿਖੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪੀਡਬਲਯੂ -3 ਮਦਨ ਲਾਲ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਧਰਮ ਦਾਸ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਮਦਨ ਲਾਲ ਨਾਲ ਆਰ ਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਨੇੜੇ ਫਲਾਂ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਵੇਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਕਰੀਬ 6.30 ਵਜੇ ਮਨੋਜ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਨੇੜੇ ਦੀ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ ਕਲੋਨੀ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਆਇਆ, ਫਲ ਖਰੀਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ 8 ਸਾਲਾ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਧੀ ਕੇ[4] ਨੂੰ ਚਾਕਲੇਟ ਦੇ ਕੇ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਹ ਲਗਭਗ 10 ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਆਪਣੀ ਧੀ ਕੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਅਤੇ ਸੋਮਨਾਥ ਚੌਰਾਹੇ ਵੱਲ ਵਧਿਆ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ ਪਰ ਉਹ ਅਸਮਾਨ-ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦਾ ਵੀ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਮਨੋਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

5.1. ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-19 ਨੰਦ ਲਾਲ, ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਥਾਣਾ ਕਾਂਕਰੋਲੀ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸਨ (ਕਿਉਂਕਿ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਅਫਸਰ 5 ਪੀਡਬਲਯੂ -20 ਗਣੇਸ਼ ਨਾਥ ਬਾਹਰ ਸਨ) ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਕਿਉਂਕਿ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਅਫਸਰ 5 ਪੀਡਬਲਯੂ -20 ਗਣੇਸ਼ ਨਾਥ ਬਾਹਰ ਸਨ) ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, 2013 ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 16 (ਐਕਸ ਪੀ -2) ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 363 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

5.2. ਉਕਤ ਪੀਡਬਲਯੂ-19 ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੁਖਬਰ ਕਮਲਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮਦਨ ਲਾਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ; ਐਸਐਚਓ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ; ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਲਈ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜੇ ਗਏ; ਅਤੇ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ ਕਲੋਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਅਸਫਲ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੀਡਬਲਯੂ-20 ਦੇ ਐਸਐਚਓ ਗਣੇਸ਼ ਨਾਥ ਨੇ ਜਾਂਚ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਈ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਧਰਮ ਦਾਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 365 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

---

[4] ਕੇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪੀੜਤ ਦਾ ਨਾਮ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਅਤੇ ਹਵਾਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ 'ਕੇ' ਸ਼ਬਦ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦਾ ਨਾਮ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਤੇ ਉਪਨਾਮ ਨਾਲ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ 'ਕੇ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਕਲਪਕ ਨਾਮ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇ।

ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ [5] 'ਐਸਐਚਓ'।

5.3. ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 17.01.2013 ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਚੱਲੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਸਐਚਓ ਨੇ ਉਕਤ ਮਦਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦਾਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਭਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਆਖਰਕਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੜਕੇ 2 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੁਰਾਣੇ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ, ਕਾਂਕਰੋਲੀ ਵਿਖੇ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਵੇਰਵੇ ਮਨੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਰਾਜਪੂਤ ਵਾਸੀ ਬਸੰਤਪੁਰ, ਥਾਣਾ ਗੁਗਲੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਹਾਰਾਜਗੰਜ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੱਸਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਂਕਰੋਲੀ ਥਾਣੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਏ ਗਏ।

5.4. ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਸ ਲੜਕੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਆਰ.ਕੇ. ਹਸਪਤਾਲ ਨੇੜੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ ਕਮਲ ਤਲਾਈ ਨੇੜੇ ਪਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ -40); ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਤੜਕੇ ਕਰੀਬ 3:15 ਵਜੇ ਕਮਲ ਤਲਾਈ ਵਿਖੇ ਪੁਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਪਟਾਰੀ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ।

5.5. ਕੇ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਸਐਚਓ ਨੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮੈਮੋ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤਾ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਧਾਰਾ 376 (2) (ਐਫ) ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਸਐਚਓ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਵੀ ਕਰਵਾਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂਚ ਰਾਜਸਮੰਦ ਪੀਡਬਲਯੂ-25 ਦੇ ਸਰਕਲ ਅਫਸਰ ਉਮੇਸ਼ ਓਝਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 19.01.2013 ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ, ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਏ ਸਨ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ -48) ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਆਰਜੇ 30 3 ਐਮ 5944 ਵਾਲਾ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ; ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਫ੍ਰੈਂਕ ਵਰਗੀ ਸਕਰਟ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਅਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੀ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੰਟਰੋਲ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਲਈ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਵੀ ਲਏ ਗਏ। ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਲੇਖਾਂ/ਨਮੂਨਿਆਂ ਨੂੰ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬਾਰਟਰੀ 6 ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ।

---

[6] ' ਐੱਫ. ਐਸ. ਐੱਲ ', ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ।

5.6. ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਲਿਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਸੇਲਜ਼ਮੈਨ ਪੀਡਬਲਯੂ-12 ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸ਼ਾਮ ਕਰੀਬ 6:30 ਵਜੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਇਕ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਆਇਆ, ਬੀਅਰ ਦੀ ਬੋਤਲ ਖਰੀਦੀ ਅਤੇ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਝਗੜਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਜਿਸ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰ. ਆਰਜੇ 30 3 ਐਮ 5944 14.01.2013 ਨੂੰ ਨਾਥਦਵਾੜਾ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 379 ਆਈਪੀਸੀ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਥਾਣਾ ਨਾਥਦਵਾੜਾ ਵਿਖੇ 2013 ਦੀ ਨੰਬਰ 39 ਐਫਆਈਆਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

5.7. ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੱਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਅੰਗਾਂ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨਾਲ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

5.8. ਜਾਂਚ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 02.02.2013 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 363, 365, 376 (2) (ਐਫ) ਅਤੇ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 6 ਪੋਕਸੋ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬੇਕਸੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ।

<u>ਸਬੂਤ</u>

6. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ 25 ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 52 ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਸਮੱਗਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

---

[7] ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੂਲ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹਿੱਸਾ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੈੱਟ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸੈੱਟ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਸਕੈਨ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹਨ ਅਤੇ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਪਾਠ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵੀ ਹਨ।

7. ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਦਾਦਾ ਸਮੇਤ ਕਈ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਤੱਥ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਜਾਂਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਸਨ।

7.1. ਮ੍ਰਿਤਕ-ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਕਮਲਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ-ਇਨ-ਚੀਫ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਤੱਥਾਂ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ:-

ਇਹ ਘਟਨਾ 17.1.2013 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6.30 ਵਜੇ ਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗੱਡੀ ਆਰ.ਕੇ. ਹਸਪਤਾਲ ਰਾਜਸਮੰਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਮਦਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਧਰਮਦਾਸ ਵੀ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਫਲ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਮੇਰੀ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਧੀ ਦਾ ਨਾਮ K ਹੈ ਜੋ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਕੁਰਕੁਰੇ ਅਤੇ ਚਾਕਲੇਟ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਪਰ ਉਹ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। 10-15 ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੁਬਾਰਾ ਆਇਆ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਧੀ ਨੂੰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਸੋਮਨਾਥ ਚੌਰਾਹੇ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਮਦਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਪਤੀ ਧਰਮ ਦਾਸ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕੇ। ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਅਸਮਾਨ-ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦਾ ਨੰਬਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਕੇ ਨੇ ਲਾਲ ਕੁਰਤਾ, ਗੁਲਾਬੀ ਰੰਗ ਦੀ ਜੈਕੇਟ ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਲੇਗਿੰਗ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਧੀ ਦਾ ਰੰਗ ਗੋਰਾ ਅਤੇ ਉਚਾਈ 4 ਫੁੱਟ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਥਾਣੇ ਗਏ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗਏ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ।

ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ -1 ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਏ ਤੋਂ ਬੀ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ। ਐਫਆਈਆਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ -2 ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਏ ਤੋਂ ਬੀ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ।

ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਮੇਰੀ ਧੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਗਏ। ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮੇਰੀ ਲਾਰੀ ਆਰ.ਕੇ. ਹਸਪਤਾਲ ਰਾਜਸਮੰਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਰਾਤ 12.30 ਵਜੇ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਲੱਭ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਥਾਣੇ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਮਲ ਤਲਾਈ ਲੈ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਮੇਰੀ ਧੀ ਕੇ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੇਰੀ ਧੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

7.1.1. ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ:-

ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭੂਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ਜੈਕੇਟ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ, ਅਸੀਂ ਕੇ ਦੀ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਧੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਧੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਾਰ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਧੀ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕਿੱਥੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮੇਰੀ ਧੀ ਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੋਈ ਅਲਾਰਮ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨੇੜੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 7:45 ਵਜੇ ਥਾਣੇ ਗਏ। ਦੋਸ਼ੀ ਸ਼ਾਮ 6:30 ਵਜੇ ਮੇਰੀ ਧੀ ਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 7 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਥਾਣੇ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਆਟੋ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 30-45 ਮਿੰਟ ਲੱਗ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ।

7.1.2. ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਕਮਲਾ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਗਵਾਹੀ 05.04.2013 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਐਫਐਸਐਲ ਕੋਲ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਤਹਿਤ ਇਸ ਗਵਾਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਕਮਲਾ ਤੋਂ ਹੋਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 26.08.2013 ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰੇ ਹੋਏ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਕਮਲਾ ਤੋਂ 04.09.2013 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ ਨੰਬਰ 1, ਲੇਗੀ (ਹੇਠਲਾ) ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਰਟੀਕਲ ਨੰਬਰ 7, ਉਸਦੀ ਧੀ *ਕੇ* ਦਾ ਕੁਰਤਾ (ਫ੍ਰੌਕ) ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਸੀ।

7.2. ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪੀਡਬਲਯੂ -2 ਧਰਮ ਦਾਸ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਕਮਲਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।

ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਂਕਰੋਲੀ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਧੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਮੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਈਟ ਨਿਰੀਖਣ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ, ਇਸ ਦੇ ਪੰਚਾਇਤਨਾਮਾ ਆਦਿ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਅੱਗੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਧੀ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ, ਐਕਸ ਪੀ -11 ਤੋਂ ਪੀ -14 ਤੱਕ. ਇਸ ਗਵਾਹ ਦੀ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ:-

"ਮੈਂ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਹਾਕਰ ਹਾਂ। ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ, ਮੈਂ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵੇਚ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਉਹ ਗਾਹਕ ਸੀ ਜੋ ਫਲ ਖਰੀਦਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੀਂਹ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਗੱਡੀਆਂ ਸਨ; ਹੋਰ ਗੱਡੀਆਂ ਮੇਰੀ ਗੱਡੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸਨ। ਮੈਂ ਹੋਰ ਠੇਲਾ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਦੁੱਧ ਵਾਲੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਹੈ, ਜੋ ਮੇਰੀ ਲਾਰੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈ। ਸਨੈਕਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਗੱਡੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਠੰਡੇ ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਗੱਡੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਘਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੀ, ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਮੇਰੀ ਧੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਮੇਰੀ ਧੀ ਨੂੰ ਚਾਕਲੇਟ ਦੇ ਕੇ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਉਹ ਮੇਰੀ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਧੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕੇ ਚਾਕਲੇਟ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਰੁਕੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮੇਰੀ ਧੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਲੈ ਗਿਆ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚੈੱਕ ਸ਼ਰਟ ਅਤੇ ਜੈਕੇਟ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਧੀ ਨੇ ਕੋਈ ਜੁੱਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। 17.1.2013 ਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੈਮੋ ਐਕਸ ਪੀ -3 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਲਏ ਗਏ ਸਨ. ਫਿਰ ਕਿਹਾ, ਦਸਤਖਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਿਨ ਲਏ ਗਏ ਸਨ. ਜਦੋਂ ਦਸਤਖਤ ਲਏ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਕਿਹਾ, ਮੇਰਾ ਸਹੁਰਾ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਦਸਤਖਤ ਐਕਸਟ ਪੀ -3 'ਤੇ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਫਿਰ ਇਹ ਦਸਤਖਤ ਕਮਲ ਤਲਾਈ ਵਿਖੇ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਦਸਤਖਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ।

ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਪਰ ਅੱਜ ਉਸਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਮੈਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਮੈਮੋ ਐਕਸ ਪੀ -4 ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ. ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਥਾਣੇ ਗਏ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸੇ ਰਾਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੱਪੜੇ ਨਹੀਂ ਫੜੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 17,1.2013 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੈਕੇਟ 'ਤੇ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਧੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਤਾਲੇਦੀ ਕਮਲ ਤਲਾਈ ਵਿਖੇ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਲਾਸ਼ ਪੁਲ 'ਤੇ ਪਈ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਧੀ ਦੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਲੱਤਾਂ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਮੈਮੋ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਦਸਤਖਤ ਲਏ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਥਾਣੇ ਅਤੇ ਘਰ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਸ ਪੀ -12 ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਐਕਸ ਪੀ -14 ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

7.3. ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਮਦਨ ਲਾਲ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਕਮਲਾ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -2 ਧਰਮ ਦਾਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਜ਼ਬਤਗੀ, ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ *ਪੰਚਾਇਤਨਾਮਾ* ਦੇ ਮੈਮੋ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਮੈਮੋ ਐਕਸ ਪੀ -5 ਤੋਂ ਐਕਸ ਪੀ -8 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:-

"..... ਸ਼ਾਮ ਕਰੀਬ 6:30 ਵਜੇ ਮੈਂ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਉਥੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਖਰੀਦਣ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਹੋਰ ਗਾਹਕ ਆਏ। ਮੇਰੇ ਜਵਾਈ ਦੀ ਗੱਡੀ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 15 ਫੁੱਟ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਗੱਡੀਆਂ ਸਨ। ਸਰਸ ਮਿਲਕ ਡਾਇਰੀ ਅਤੇ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵੀ ਹੈ। ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਤੂਫਾਨ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਖਰੀਦਕੇ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਚਾਕਲੇਟ ਦੇ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ 10-15 ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸ਼ਾਮ 6:30 ਵਜੇ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਚਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਬੈਠਦੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸੀ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਸੋਮਨਾਥ ਚੋਰਾਹਾ ਲਗਭਗ ਹੈ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ 3-4 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ।

ਕਮਲ ਤਲਾਈ ਪੁਲ 'ਤੇ ਬੱਚੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ। ਮੈਂ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਕਮਲ ਤਲਾਈ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਮੈਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਿਆ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਬਾਂਦੀਆਬਾਡਾ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਜਾਣਦੇ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਅਸੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਚਾ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਮ 7:00-8:00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਪਹੁੰਚੇ। ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਜੀਪਾਂ ਥਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਈਆਂ, ਇੱਕ ਆਰ ਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵੱਲ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਵੱਲ ਵਧੀ। ਇੱਕ ਜੀਪ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੀ ਧੀ ਕਮਲਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਰ.ਕੇ. ਹਸਪਤਾਲ ਵੱਲ ਗਏ। ਇਕ ਹੋਰ ਜੀਪ ਧਰਮ ਦਾਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਮਨੀਲਾਲ ਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਜੀਪ ਵਿਚ ਧੋਇੰਦਾ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਥਾਣੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਆਰ ਕੇ ਰਾਹੀਂ ਧੋਇੰਦਾ ਗਏ; ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਮਲ ਤਲਾਈ ਰੋਡ ਰਾਹੀਂ ਗਏ, ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਸੀਂ ਬਾਈਪਾਸ ਰਾਹੀਂ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਵਿੱਚ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਗਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੈਕੇਟ ਅਤੇ ਜੀਨਸ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਲਕੀ ਬਾਰਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕਿਓਸਕ ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਵੇਖੇ.....ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਨੂੰ ਜੀਪ ਵਿੱਚ ਥਾਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਮਲ ਤਲਾਈ ਪੁਲ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮਲ ਤਲਾਈ ਪੁਲ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਘਰ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦਾ ਐਕਸ ਪੀ 3 ਸਾਈਟ ਪਲਾਨ ਸਵੇਰੇ 7:00 ਵਜੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਕਮਲ ਤਲਾਈ ਵਿਖੇ, ਮੈਂ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ... ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੋਤੀ *ਕੇ* ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।

7.4. ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਮਨੀਰਾਜ ਸਿੰਘ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੇ ਅਗਵਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ-ਇਨ-ਚੀਫ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਥ ਦੱਸੇ। ਉਸਨੇ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ, ਜ਼ਬਤ ਮੈਮੋ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਮੈਮੋ, ਸਾਈਟ ਪਲਾਨ ਦੀ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ।

ਕਮਲ ਤਲਾਈ ਅਤੇ ਅਗਵਾ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਸਾਈਟ ਪਲਾਨ। ਆਪਣੀ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ, *ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ* ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:-

> ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਮੇਰੇ ਦਫਤਰ ਤੋਂ 200 ਤੋਂ 300 ਫੁੱਟ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੈ। ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੋਰ ਗੱਡੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਫਲਾਂ ਦੀ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਫਲਾਂ ਦੀ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੁਲਿਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦਾ ਰੰਗ ਅਸਮਾਨ ਨੀਲਾ ਸੀ ਪਰ ਮੇਰੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦਾ ਰੰਗ ਹਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸ਼ਾਮ 5:00 ਵਜੇ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਾਂ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ. ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਮੈਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਵੇਖਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਕੇ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੇ ਨੂੰ ਸੋਮਨਾਥ ਚੌਰਾਹੇ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਦੂਜੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੇ ਦੀ ਗਰਦਨ ਦੇ ਉੱਪਰ ਸਿਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਤੇ ਭੌਹਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸੱਜੀ ਅੱਖ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦਸਤਖਤ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਸਾਰੇ ਮੈਮੋ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਮੈਮੋ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਉਹ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ।

7.5. ਪੀਡਬਲਯੂ-17 ਦਿਨੇਸ਼ ਭਾਟੀਆ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਅਗਵਾ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਸੀ। ਉਹ ਪੀਡਬਲਯੂ -2 ਧਰਮ ਦਾਸ ਦਾ ਭਰਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਕਮਲਾ ਦੀ ਗੱਡੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚਾਹ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਕਮਲਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਧਰਮ ਦਾਸ, ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਮਦਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਮਨੀਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।

7.6. ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੀਡਬਲਯੂ -12 ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਸੇਲਜ਼ਮੈਨ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਲਿਜਾਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਬੀਅਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਰੁਕਿਆ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਆਇਆ, ਬੀਅਰ ਦੀ ਬੋਤਲ ਖਰੀਦੀ ਅਤੇ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਝਗੜਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ:-

> "ਮੈਂ ਸਲਾਮਪੁਰਾ ਵਾਈਨ ਸ਼ਾਪ 'ਤੇ ਸੇਲਜ਼ਮੈਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਦੁਕਾਨ ਸਰਦਾਰਗੜ੍ਹ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਬੰਸੀ ਲਾਲ ਮੇਵਾੜਾ ਦੀ ਹੈ। 17.01.2013 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6.30 ਵਜੇ ਮੈਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਗਭਗ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਲੜਕੀ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬੀਅਰ ਦੀ ਬੋਤਲ ਮੰਗੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੀਅਰ ਦੀ ਬੋਤਲ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅੱਸੀ ਰੁਪਏ ਮੰਗੇ। ਉਸ ਕੋਲ ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮੀ ਸੀ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲੜਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ, ਬੀਅਰ ਦੀ ਬੋਤਲ ਲੈ ਲਈ ਅਤੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੱਚਾ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

7.6.1. ਇਸ ਗਵਾਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-12 ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ:-

> "ਪੁਲਿਸ 18 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਆਈ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਉਸੇ ਦਿਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਬਿਆਨ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਸਲਾਮਪੁਰਾ ਵਾਈਨ ਸ਼ਾਪ 'ਤੇ ਇਕੱਲਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਮਾਨ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਪੈਸ਼ਨ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਕਿਹੜੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ ਵੱਲ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਜਾਂ ਕਤਲ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਮੈਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ।

7.7. ਪੀਡਬਲਯੂ-6 ਖੇਮਚੰਦ, ਜੋ ਧਰਮ ਦਾਸ ਦਾ ਭਰਾ ਹੈ, ਨੇ *ਪੰਚਾਇਤਨਾਮਾ* (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ -8), ਸਾਈਟ ਪਲਾਨ (ਐਕਸ ਪੀ -3 ਅਤੇ ਐਕਸ ਪੀ -4), ਕੱਪੜੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੈਮੋ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ -9) ਅਤੇ ਮੈਮੋ ਆਫ ਮੈਮੋ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ।

ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਧਰਮ ਦਾਸ (ਸਾਬਕਾ ਪੀ-10) ਨੂੰ ਸੌਂਪਦੇ ਹੋਏ। ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀ *ਪੰਚਾਇਤਮਾਨਾ* ਦਾ ਗਵਾਹ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-7 ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-8 ਅਜੇ ਸਿੰਘ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਗਵਾਹ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ (ਐਕਸ ਪੀ -15), ਟੈਂਕੀ ਤੋਂ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨਾ, ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦਾ ਪੈਡਲ ਅਤੇ ਸਿਲੰਡਰ (ਐਕਸ ਪੀ -16); ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਫ੍ਰੈਂਕ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਜੋ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਸੀ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ -17); ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬਿਆਂ ਵਾਲੀ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨਾ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ -18); ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੀ ਸਾਈਟ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦਾ ਮੈਮੋ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ -20 ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਪੀ 21); ਅਤੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਦੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮੈਮੋ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ -22 ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਪੀ -23). ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਮੈਮੋ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ।

8. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰੀ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਪਹਿਲਾ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੀ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ; ਦੂਜਾ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਬੂਤ ਹੋਣਾ; ਤੀਜਾ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਅਪੰਗਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਬੂਤ ਹੈ; ਅਤੇ ਚੌਥਾ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਡੀਐਨਏ ਮਿਲਾਨ ਬਾਰੇ।

8.1. ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ (ਉਦਾਹਰਨ ਪੀ-35) ਵਿੱਚ, ਪੀੜਤ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਹੱਦ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀ:

*** *** ***

II: ਕ੍ਰੇਨੀਅਮ ਅਤੇ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ

ਨੋਟ:- ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਿਮਾਰੀ ਜਾਂ ਸੱਟ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

1. ਖੋਪੜੀ, ਖੋਪੜੀ ਅਤੇ ਹੱਡੀਆਂ 2. ਝਿੱਲੀ 3. ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ।

(1) 2 ਭੌਂਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ 5 x 1 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦਾ ਲਸਰ ਵਾਲਾ ਜ਼ਖ਼ਮ।

(2) ਜ਼ਖ਼ਮ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦਾ # (ਫ੍ਰੈਕਚਰ) ਸੀ।

(3) 5 x 5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੇ ਓਸੀਪੀਟਲ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਹੇਮੇਟੋਮਾ।

(4) ਫਰੰਟਲ ਟੈਂਪੋਰੋਪੈਰੀਟਲ ਅਤੇ ਓਸੀਪੀਟਲ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ (ਵਾਧੂ ਅਤੇ ਸਬਡਿਊਰਲ) ਮਲਟੀਪਲ ਹੈਮਰੇਜ

*** *** ***

11. ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ: ਬਾਹਰੀ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ

(1) ਹਾਈਮਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

(2) ਯੋਨੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੇ 2/3 ਅਤੇ ਉੱਪਰਲੇ 1/3 ਪਿੱਛਲੇ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਦੇ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(3) II° ਪੈਰੀਨਲ ਟੀਅਰ।

(4) ਵਾਲਟ ਬਰਕਰਾਰ ਸੀ।

(5) ਬਾਹਰੀ ਜਣਨ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਜੰਘਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਖੂਨ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ।

*** *** ***

ਸਿਰਲੇਖ । ਅਧੀਨ ਬਾਹਰੀ ਸੱਟਾਂ

1) ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਕਈ ਧੱਬੇ ਅਤੇ ਸੱਟਾਂ।

2) ਦੋਵਾਂ ਭੌਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ 5x1 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦਾ ਲਸਰ ਵਾਲਾ ਜ਼ਖ਼ਮ।

3) 10x8 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰੀਓਰਿਕੁਲਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੇਮੇਟੋਮਾ।

4) ਖੱਬੇ ਕੰਨ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਅਤੇ ਪਿੰਨਾ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ।

5) ਖੱਬੇ ਜੰਡੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ 5x3 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਦੇ ਹੇਠਾਂ 2x1 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੀ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ।

6) ਦੋਵਾਂ ਗਾਲਾਂ 'ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਖਰਾਬੀਆਂ।

7) ਗਰਦਨ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਆਂ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਪਾਸੇ ਕਈ ਖਰਾਬੀਆਂ।

8) ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਦੇ ਅੱਗੇ, ਪਿੱਛਲੇ, ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਕਈ ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ।

9) ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਕਈ ਖਰਾਬੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹੱਡੀਆਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ।

10) ਸੁਪਰਾ ਪਿਊਬਿਕ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕਈ ਖਰਾਬੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਇਲੀਆਕ ਫੋਸਾ ਤੱਕ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

11) ਦੋਵਾਂ ਪੱਟਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛਲੇ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਕਈ ਖਰਾਬੀਆਂ।

12) ਸੱਜੇ ਗੋਡੇ ਦੇ ਜੋੜ ਦੇ ਪਿੱਛਲੇ ਪਾਸੇ 7x5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੀ ਖਰਾਬੀ।

13) ਖੱਬੇ ਗੋਡੇ ਦੇ ਜੋੜ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕਈ ਖਰਾਬੀਆਂ।

8.2. ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਨੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਸਨ।

ਤਾਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ 16-18 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਮਿਆਦ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ:-

"ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ

ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ ਹੈ।

ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

8.3. ਪੀਡਬਲਯੂ-14 ਡਾ. ਮੰਜੂ ਪੁਰੋਹਿਤ, ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਆਰ.ਕੇ. ਹਸਪਤਾਲ, ਰਾਜਸਮੰਦ ਵਿਖੇ ਗਾਇਨੀਕੋਲੋਜਿਸਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਸੀ, ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਮੂਨਿਆਂ/ਸਵੈਬਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ, ਸੀਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਬਲਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਵੀ ਪੁੱਛੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਹੋਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:-

> "ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੌਤ ਦੇ ਛੇ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕਠੋਰ ਮੌਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਮੌਸਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਸੰਕੁਚਨ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਸ.ਪੀ.-35 ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬਾਹਰੀ ਸੱਟਾਂ ਨੂੰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਕੇ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਤੋਂ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਰਦਨ, ਜਬਾੜੇ ਅਤੇ ਯੋਨੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸੱਟਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਦੀਆਂ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਗਰਦਨ 'ਤੇ ਦੁਪੱਟਾ ਫਸਣ ਕਾਰਨ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਵੀਰਜ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਵੀਰਜ ਯੋਨੀ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਸਤਹ 'ਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸ ਪੀ -36 'ਤੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰਬਰ ਖਾਲੀ ਹੈ।
>
> ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਲ:-
>
> ਕਿਊ. ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਹਰ ਡਾਕਟਰੀ ਰਾਏ ਕੀ ਹੈ?
>
> ਏ. ਮੇਰੀ ਮਾਹਰ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਉਸ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਧਾਰਣ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੀ ਯੋਨੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ : - ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਬੀ.ਕੇ.

ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਸੱਟ ਸੀ।

8.4. ਪੀਡਬਲਯੂ -15 ਡਾ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -21 ਡਾ ਚੇਤਨਾ ਵੈਸ਼ਣਵ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸਮੱਗਰੀ ਵੇਰਵਿਆਂ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -14 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਚੇਤਨਾ ਵੈਸ਼ਣਵ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ-ਇਨ-ਚੀਫ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ *'ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨਾਲ਼ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ਼ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ'*।ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਜਾਂਚ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਉਸਦੇ ਸੱਜੇ ਗੋਡੇ 'ਤੇ ਖਰਾਬੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਸਾਬਕਾ ਪੀ -41) ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ। ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣਗੇ:-

> "…. ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਸੱਟ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਤੋਂ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਸ਼ੁਕਰਾਣੂਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਯੋਨੀ ਤੋਂ ਨਮੂਨੇ ਲਏ। … ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਖੁਦ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸੱਟਾਂ ਖੁਦ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸ ਤੋਂ ਵਾਈ ਤੱਕ, ਐਕਸ ਪੀ 35 ਵਿੱਚ, ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੱਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੌਤ ਹੋਈ ਪਰ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕਈ ਸੱਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਮੂਹਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਸੱਟਾਂ ਬੁਲੰਦ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਜਾਂ ਸਿਰ ਨੂੰ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਮਾਰ ਕੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਐਕਸ ਪੀ 35 ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਰੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਕੋਈ ਰਾਏ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੀਐਮਓ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਐਕਸ ਪੀ -41 'ਤੇ ਜੀ ਤੋਂ ਐਚ ਤੱਕ ਹਨ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 20.01.2013 ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਸਵੇਰੇ 11:40 ਵਜੇ ਹੈ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸ ਪੀ -41 ਪੱਤਰ 20.01.2013 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ 19.01.2013 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 12:00 ਵਜੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਐਮਓ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਜੀ ਤੋਂ ਐਚ ਤੱਕ ਐਕਸ ਪੀ -41 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸ ਪੀ-41 20 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

8.5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜਿਨਸੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਡਾਕਟਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ,

ਸਤੀਸ਼ ਸਿੰਘਲ, ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ, ਆਰ.ਕੇ. ਹਸਪਤਾਲ, ਰਾਜਸਮੰਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ (ਸਾਬਕਾ ਪੀ-43) ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦੇ ਤੱਥ (ਸਾਬਕਾ ਪੀ -44) ਅਤੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਰਸਾਇਣਕ ਜਾਂਚਕਰਤਾ (ਸਾਬਕਾ ਪੀ -45) ਲਈ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰ ਦੀ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਦੀ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਐਕਸ ਪੀ -43 ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

8.6. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਬਾਰੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦਾ 04.03.2010 ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ (ਉਦਾਹਰਨ ਪੀ -11) ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੇ 70% ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸਪੈਸਟਿਕ ਪਾਲਸੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ; ਮਾਨਸਿਕ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੂਲ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਵਿਦਿਆਲਿਆ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਕਸ ਪੀ -13) ਅਤੇ ਉਸੇ ਸਕੂਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ (ਐਕਸ ਪੀ -12) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦਾ ਆਈਕਿਊ 50% ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ, ਗਦਰੀਆਵਾਸ ਧੋਇੰਦਾ (ਸਾਬਕਾ ਪੀ-14) ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਕਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ (ਸਾਬਕਾ ਪੀ -12 ਤੋਂ ਪੀ -14) ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 09.07.2005 ਦੱਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ -18 ਡਾ ਨਰਿੰਦਰ ਪਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਉਕਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਐਕਸ ਪੀ -11 ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ। ਕਰਾਸ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ:-

> "ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸ.ਪੀ.-11 ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ, K ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.....ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸ ਪੀ -11 ਵਿੱਚ, ਨਾ ਤਾਂ ਕੇ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ..... ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਊਰੋਲੋਜਿਸਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸਰੀਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਿਊਰੋਲੋਜੀਕਲ ਜਾਂਚ ਲਈ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਆਰਥੋਪੈਡਿਕਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਟੁੱਟ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

8.7. ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 22.01.2013 (ਸਾਬਕਾ-52) ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਰਾਹੀਂ, ਬਾਅਦ ਦੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੀਡਬਲਯੂ-25 ਉਮੇਸ਼ ਓਝਾ ਨੇ 04.03.2010 (ਸਾਬਕਾ ਪੀ-11) ਦੇ ਉਕਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੇ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਡਾਕਟਰੀ ਰਾਏ/ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ:-

ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦਿਮਾਗ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾੜੂਏ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਬੱਚੀ ਸੀ।

8.8. ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬਾਰਟਰੀ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਜੈਪੁਰ (ਜੋ 08.04.2013 ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਸ. ਪੀ-51 ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਡੀਐਨਏ ਜਾਂਚ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ:

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰਬਰ 7 (ਕੰਟਰੋਲ ਸਵੈਬ), 9 (ਖੂਨ ਨਾਲ ਭਰੀ ਮਿੱਟੀ) ਅਤੇ 10 (ਕੰਟਰੋਲ ਮਿੱਟੀ) ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਤੋਂ ਡੀਐਨਏ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਐਮਪੀਐਸਟੀਆਰ® ਆਈਡੈਂਟੀਫਿਲਰ® ਪਲੱਸ ਦੇ ਮਾਈਕਰੋਸੈਟੇਲਾਈਟ ਲੋਕੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਡਾਟਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਜੀਨਮੈਪਰ ਆਈਡੀ-ਐਕਸ® ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਲਏ ਗਏ।

ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਨਤੀਜਾ

(1). ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰਬਰ 1 (ਕੋਟ), 2 (ਪੰਤ), 3 (ਸ਼ਰਟ), 5 (ਪਜਾਮੀ), 6 (ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਤੋਂ ਖੂਨ), 8 (ਫ੍ਰੈਂਕ), 12 (ਯੋਨੀ ਸਵੈਬ), 13 (ਯੋਨੀ ਸਮੀਅਰ) ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰਬਰ 14 (ਕੇ ਦਾ ਖੂਨ ਦਾ ਨਮੂਨਾ) ਤੋਂ ਇਕੋ ਔਰਤ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

2. ਪੁਰਸ਼ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰਬਰ 4 (ਅੰਡਰਵੀਅਰ) ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰਬਰ 11 (ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ) ਦੇ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਿੱਟਾ

ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਡੀਐਨਏ ਟੈਸਟ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰਬਰ 1 (ਕੋਟ), 2 (ਪੰਤ), 3 (ਸ਼ਰਟ), 5 (ਪਜਾਮੀ), 6 (ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਤੋਂ ਖੂਨ), 8 (ਫ੍ਰੈਂਕ), 12 (ਯੋਨੀ ਸਵੈਬ), 13 (ਯੋਨੀ ਸਮੀਅਰ) ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰਬਰ 14 (*ਕੇ*'ਦੇ ਖੂਨ ਦਾ ਨਮੂਨਾ) ਦੇ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ।

9. ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

9.1. ਪੀਡਬਲਯੂ-19 ਨੰਦ ਲਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਥਾਣਾ ਕਾਂਕਰੋਲੀ ਵਿਖੇ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਥਾਣੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਪੀਡਬਲਯੂ -20 ਦੇ ਐਸਐਚਓ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਬਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਕਮਲਾ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -3 ਮਦਨ ਲਾਲ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਿਪੋਰਟ ਐਕਸ ਪੀ -1 ਅਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਐਕਸ ਪੀ -2 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ।

[ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਜੇ.]

9.2. ਪੀਡਬਲਯੂ -20 ਗਣੇਸ਼ ਨਾਥ, ਐਸਐਚਓ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਪਹਿਲਾ ਖੁਲਾਸਾ ਬਿਆਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ-ਇਨ-ਚੀਫ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਖੋਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣਗੇ:

> ਮੈਂ ਦਾਦਾ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੰਕਰੋਲੀ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਤੋਂ ਥਾਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਐਕਸ.ਪੀ.-5 ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ..... ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੇ ਕੋਟ, ਜੀਨਸ, ਸ਼ਰਟ ਅਤੇ ਅੰਡਰਵੀਅਰ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਦੇ ਕੋਟ, ਜੀਨਸ ਅਤੇ ਅੰਡਰਵੀਅਰ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਜੋ ਮੈਮੋ ਐਕਸ ਪੀ -6 ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ.....
>
> ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ 18.01.2013 ਨੂੰ ਤੜਕੇ 2:30 ਵਜੇ ਮੈਨੂੰ, ਐਸਐਚਓ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਆਰ.ਕੇ. ਹਸਪਤਾਲ, ਰਾਜਸਮੰਦ ਤੋਂ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ ਕਮਲ ਤਲਾਈ ਵਿਖੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਮੋ ਨੂੰ ਐਕਸ ਪੀ-40 ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਏ ਤੋਂ ਬੀ ਤੱਕ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਾਬਕਾ ਪੀ -40 ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਮੈਮੋ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਏ ਤੋਂ ਬੀ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਲਗਾਏ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦਸਤਖਤ ਸੀ ਤੋਂ ਡੀ ਤੱਕ ਹਨ। ਉਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਾਹਨ ਵਿਚ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਗਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਗਵਾਹ ਮਦਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਧਰਮ ਰਾਜ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਰੁਕਣ ਅਤੇ ਵਾਹਨ ਤੋਂ ਉਤਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਿੱਥੇ ਕਮਲ ਤਲਾਈ ਰੋਡ 50 ਫੁੱਟ ਸੜਕ 'ਤੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਗੱਡੀ ਤੋਂ ਉਤਰਿਆ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਪੁਲ ਦੀ ਰੇਲਿੰਗ 'ਤੇ ਇਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਲੜਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਧਰਮ ਰਾਜ ਜੋ ਵੀ ਨਾਲ ਸੀ, ਨੇ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੀ ਧੀ ਕੇ. ਕਿਉਂਕਿ ਹਨੇਰਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਟਾਰਚ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਲੜਕੀ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਅੰਡਰਵੀਅਰ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਰੀਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਗਨ ਸੀ। ਲੜਕੀ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕਈ ਧੱਬੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅੱਖ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੀ

ਰਾਤ ਮੈਂ ਰਿਕਵਰੀ ਦਾ ਮੈਮੋ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਐਕਸ ਪੀ-7 ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਈ ਤੋਂ ਐਫ ਤੱਕ ਹਨ, ਗਵਾਹ ਧਰਮ ਰਾਜ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਏ ਤੋਂ ਬੀ ਤੱਕ ਹਨ, ਗਵਾਹ ਮਦਨ ਲਾਲ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਸੀ ਤੋਂ ਡੀ ਤੱਕ ਹਨ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦਸਤਖਤ ਜੀ ਤੋਂ ਐਚ ਤੱਕ ਹਨ..... ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ, ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੜਕੀ ਕੇ ਦਾ ਪੰਚਾਇਤਨਾਮਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਪੰਚਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸੁਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੜਕੀ ਕੇ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪੰਚਾਇਤਨਾਮਾ ਦਾ ਮੈਮੋ ਐਕਸ ਪੀ-8 ਹੈ..... ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲੈ ਕੇ ਰਾਜਸਮੰਦ ਦੇ ਆਰਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਮੁਰਦਾਘਰ 'ਚ ਰਖਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਲਈ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਹੇਠਲਾ (ਪਜਾਮੀ) ਜੋ ਲੜਕੀ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਐਕਸ ਪੀ -9 ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

..... ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ, ਜਿਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਆਰ.ਕੇ. ਹਸਪਤਾਲ, ਰਾਜਸਮੰਦ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਐਕਸ ਪੀ -41 ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਦਸਤਖਤ ਏ ਤੋਂ ਬੀ ਤੱਕ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਜਾਂਚ ਡਾਕਟਰ ਚੇਤਨਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਐਕਸ ਪੀ -41 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜੋ ਸੀ ਤੋਂ ਡੀ ਹੈ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਈ ਤੋਂ ਹਨ F ਨੂੰ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਸਰਕਲ ਅਫਸਰ ਉਮੇਸ਼ ਓਝਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ.....

9.2.1. ਪੀਡਬਲਯੂ-20 ਗਣੇਸ਼ ਨਾਥ ਦੀ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਯੋਗੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸੇ ਦਿਨ ਕਮਲਾ ਨੇ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਮਲਾ ਥਾਣੇ ਆਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਤਲਾਸ਼ੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਗਈ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਸਟਾਫ ਧਰਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਮਦਨ ਲਾਲ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਰਾਤ 8:20 ਵਜੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਟਾਫ ਨਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਥਾਣੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਧਰਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਮਦਨ ਲਾਲ ਨਾਲ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ 2-3 ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਥਾਣੇ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਧਰਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਮਦਨ ਲਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੈਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ

[ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਜੇ.]

ਕੰਕਰੋਲੀ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਤੋਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਮੈਮੋ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਲਈ ਐਕਸ ਪੀ -5 ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਖਾਲੀ ਹੈ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕੰਕਰੋਲੀ ਥਾਣੇ ਵਜੋਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣ ਲਈ ਹੋਰ ਕੱਪੜੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ। ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕਿਸੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਸਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਨਹੀਂ ਪੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 27 ਤਹਿਤ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਗੱਡੀ ਤੋਂ ਉਤਰਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੈਦਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਘਰ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਕੇ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਖੇਤਰ ਪਲਾਟ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸਨ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਲਾਸ਼ ਕਮਲ ਤਲਾਈ ਰੋਡ 'ਤੇ ਮਿਲੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ 50 ਫੁੱਟ ਸੜਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਕਤ ਘਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਡਿਪਟੀ ਸਰ। ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਧਾਰਾ 27 ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ ਸ਼ਬਦ-ਦਰ-ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 10 ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੇ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਹਨੇਰਾ ਸੀ। ਤੜਕੇ ਦੇ 3:00 ਵੱਜੇ ਸਨ..... ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੋਡੇ 'ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਅਤੇ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਸੀ... ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਬਾਅ ਸੀ।

9.2.2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ 18.01.2013 ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ -20 ਐਸਐਚਓ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਐਕਸ ਪੀ -40 ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਵੇਗੀ:

"ਮੈਂ ਉਸ ਲੜਕੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਆਰ.ਕੇ. ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਕਮਲ ਤਲਾਈ ਵੱਲ ਪਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

9.3. ਪੀਡਬਲਯੂ-25 ਉਮੇਸ਼ ਓਝਾ, ਜੋ ਰਾਜਸਮੰਦ ਦੇ ਸਰਕਲ ਅਫਸਰ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵੀ ਉਨੀ ਹੀ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ, ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਕ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜ਼ਬਤ ਅਤੇ ਫਾਲੋਅੱਪ ਕੀਤਾ

ਕਾਰਵਾਈ। ਇਸ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਜਿਨਸੀ ਸਮਰੱਥਾ ਟੈਸਟ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣਗੇ:[8]

> "..... 19.01.2013 ਨੂੰ ਅੱਜ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਸਦਾ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਥਪਥ ਕੁਰਤਾ ਬਚਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਐਕਸ ਪੀ -48 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਬਦ-ਦਰ-ਸ਼ਬਦ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਗਵਾਹ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਜੇ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗਏ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ 50 ਫੁੱਟ ਰੋਡ ਤੋਂ ਧੋਇੰਦਾ ਜਾਂਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹਿਰ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿੱਥੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਰੁਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਗੱਡੀ ਰੋਕੀ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਗਏ। ਫਿਰ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। .... ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਉਤਰੇ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ 250 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ... ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਰੁਕਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਛੱਡਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਡੰਡਿਆਂ ਦੇ ਬੰਡਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਿਆ ਦੇਖਿਆ। ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦਾ ਸਾਈਡ ਜਿੱਥੇ ਸਾਈਲੈਂਸਰ ਹੈ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੂਹ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਹੈੱਡ ਲਾਈਟ ਖੇਤ ਦੀ ਕੰਧ ਵੱਲ ਸੀ, ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨੰਬਰ ਆਰਜੇ 30 3 ਐਮ 5944 ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਉਹ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਉਕਤ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੈਮੋ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਐਕਸ ਪੀ -15 ... ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦਾ ਸੱਜਾ ਸਾਈਡ ਬੈਕ ਇੰਡੀਕੇਟਰ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪੈਟਰੋਲ ਟੈਂਕ, ਸਾਈਲੈਂਸਰ, ਇੰਜਣ ਬਾਡੀ ਅਤੇ ਬੈਕਸਾਈਡ ਟਾਇਰ ਦਾ ਰਿਮ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਐਫਐਸਐਲ ਭੇਜਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ

---

[8] ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗਵਾਹ ਪੀਡਬਲਯੂ -25 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਖੁਲਾਸੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਸਖਤ ਬਜਰੀ ਵਾਲੀ ਸਤਹ (ਪੱਥਰ) 'ਤੇ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਸਾਈਲੈਂਸਰ ਅਤੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਆਦਿ ਦੇ ਇੰਜਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉਸ ਦੇ ਮੱਥੇ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਸਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

[ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਜੇ.]

ਇਸ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ, ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਗੌਜ਼ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਲਏ ਗਏ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਸੈਂਪਲ ਵੀ ਲਏ ਗਏ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਡੱਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਡੀ ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੂੰ ਡੀ 1 ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮੈਮੋ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਐਕਸ ਪੀ -16 ਹੈ....

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ... ਜਿੱਥੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਪਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 3 ਮੀਟਰ ਦੂਰ ਚੱਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਥੇ ਫ੍ਰੈਂਕ ਟਾਈਪ ਸਕਰਟ ਹੈ, ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੜਕੀ ਨੇ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ; ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਣ 'ਤੇ, ਸਕਰਟ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਹਲਕੇ ਪੀਲੇ ਬਿੰਦੂ ਸਨ; ਸਕਰਟ ਫਟ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪਾਸੇ ਖੂਨ ਸੀ.. ...

... ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ... ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ... ਲਗਭਗ 2.5 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਤੁਰ ਕੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਦਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਮੈਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਸਖਤ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਖੁਰਚ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਸਨ। ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਐਫਐਸਐਲ ਦੁਆਰਾ ਟੈਸਟ ਲਈ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਸਨ...

*** *** ***

ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਡੀਐਨਏ ਟੈਸਟ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸਮਰੱਥਾ ਟੈਸਟ ਬਾਰੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਆਰਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ -42 ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਜੀ ਤੋਂ ਐਚ ਮੇਰੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ। ਇਸ 'ਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਨੇ ਜਿਨਸੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰਿਪੋਰਟ ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ ਪੀ -43 ਦਿੱਤੀ; ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਫਾਰਮ ਦੀ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ -44 ਹੈ ਅਤੇ ਡੀਐਨਏ ਟੈਸਟ ਲਈ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ -45 ਹੈ ...

*** *** ***

ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕੇ ਦਾ ਅਪੰਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ -11 ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਆਈ ਤੋਂ ਜੇਮੇਰਾ ਸਮਰਥਨ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇ ਤੋਂ ਐਲ ਮੇਰੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ। ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੀ ਦੁਆਰਕੇਸ਼ ਅਕਸ਼ਮ ਸੇਵਾ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੇ ਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਰੁਕਾਵਟ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ -12 ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸੀ ਤੋਂ ਡੀ ਮੇਰਾ ਸਮਰਥਨ ਹੈ, ਈ ਤੋਂ ਐਫ ਮੇਰੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਦਨ ਦੇ ਦਾਦਾ ਦੇ ਏ ਤੋਂ ਬੀ ਦਸਤਖਤ ਹਨ ਅਤੇ ਜੀ ਤੋਂ ਐਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਕੂਲ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ, ਕੰਕਰੋਲੀ। ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਕੂਲ, ਕਕਰੋਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ -13 ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸੀ ਤੋਂ ਡੀ ਮੇਰਾ ਸਮਰਥਨ ਹੈ ਅਤੇ ਈ ਤੋਂ ਐਫ ਮੇਰੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ।

ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ, ਗਦਰੀਆਵਾਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ -14 ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸੀ ਤੋਂ ਡੀ ਮੇਰਾ ਸਮਰਥਨ ਹੈ ਅਤੇ ਈ ਤੋਂ ਐਫ ਮੇਰੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ, ਜੀ ਤੋਂ ਐਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ, ਗਦਰੀਆਵਾਸ ਦੋਹਿੰਦਾ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਅਤੇ ਮੋਹਰ ਹੈ...

*** *** ***

... ਮੌਜੂਦਾ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੇ ਗਏ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਨੰਬਰ ਆਰਜੇ 303 ਐਮ 5944 ਦੀ ਚੋਰੀ ਸਬੰਧੀ ਥਾਣਾ ਨਾਥਦਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫਆਈਆਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-46 ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀ ਤੋਂ ਡੀ ਵਿਖੇ ਮੇਰਾ ਸਮਰਥਨ ਅਤੇ ਈ ਤੋਂ ਐਫ ਵਿਖੇ ਮੇਰੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ।

ਸ਼ੰਭੂਪਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚਿਤੌੜਗੜ੍ਹ ਦੇ ਐਸਐਚਓ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਬੇਨਤੀ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ ਪੀ-47 ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਜੀ ਤੋਂ ਐਚ ਮੇਰਾ ਸਮਰਥਨ ਹੈ ਅਤੇ ਆਈ ਟੂ ਜੇ ਮੇਰੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ। ਇਸ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਐਸਐਚਓ ਪੀਐਸ ਸ਼ੰਭੂਪਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚਿਤੌੜਗੜ੍ਹ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 69/11 ਦੀ ਸਹੀ ਕਾਪੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਨਾਲ ਭੇਜੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 428/12 ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੀਐਸ ਰਾਜਨਗਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰਾਜਸਮੰਦ ਵਿਖੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਾਂਕਰੋਲੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰਾਜਸਮੰਦ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 79/12 ਅਤੇ 78/12 ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

9.3.1. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗਵਾਹ ਵੱਲੋਂ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਇਲਾਕਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਫ੍ਰੈਂਕ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖੇਤਰ ਸੀ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ ਪਰ ਉੱਥੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਸੀ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਅੰਦੋਲਨ ਹੈ। 50 ਫੁੱਟ ਸੜਕ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਨਹਿਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਨਤਕ ਮਾਰਗ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਖੇਤਾਂ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲਈ ਟ੍ਰੈਲ ਕਿਸਮ ਦਾ ਰਸਤਾ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜੋ ਕਿ ਐਕਸ ਪੀ -48 ਹੈ, ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਐਕਸ ਪੀ-48 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮਕਾਨ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਖੇਤ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਹੈ,

ਇਲਾਕੇ ਪਟਵਾਰੀ ਤੋਂ ਖੇਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ... ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਪਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇਕ ਘਰ ਸੀ, ਜੋ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਪੁਲ 'ਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਉਹ ਜਨਤਕ ਆਵਾਜਾਈ ਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਅੰਦੋਲਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ..... ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੀਂਹ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਮੀਂਹ ਪਿਆ ਸੀ .... ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ਼ਬਦ-ਦਰ-ਸ਼ਬਦ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬੇਕਸੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਟੈਸਟ ਲਈ ਐਫਐਸਐਲ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਥਾਣਾ ਗੁਗਾਲੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਹਾਰਾਜਗੰਜ, (ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਵਿਖੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮੈਮੋ ਐਕਸ ਪੀ -31 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਸੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਸਨ; ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਬਲਕਿ ਅਗਵਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ।

9.3.2. ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ 19.01.2013 ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-25 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਐਕਸ ਪੀ-48 ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਵੇਗੀ:

ਮੈਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨੇੜੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦਾ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਕੁਰਤਾ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਨੇੜੇ ਹੀ ਹੈ।

9.4. ਪੀਡਬਲਯੂ-23 ਦੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰਾਮਦੇਵ ਰੇਗਰ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਚੋਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰਬਰ 1000 ਹੈ। ਆਰਜੇ 30 3 ਐਮ 5944 14.01.2013 ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਨਾਥਦਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ:

"14.01.2013 ਨੂੰ, ਮੈਂ ਨਾਥਦਵਾੜਾ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਸਬ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦ ਪੁੱਤਰ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਵਾਸੀ ਸੁੰਦਰਚਾ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਾਸਟਰ ਗਿਰੀਸ਼ਜੀ ਗਰਗ ਦਾ ਹੀਰੋ ਹੋਂਡਾ ਪੈਸ਼ਨ ਪਲੱਸ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰ. ਆਰਜੇ 30 3 ਏਐਮ 5994 ਨਾਨੀਜੀ ਕਾ ਬਾਗ, ਨਾਥਦਵਾੜਾ ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 379 ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 39/13 ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਏਐਸਆਈ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੈਂ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਫੋਟੋਕਾਪੀ 46 ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦਸਤਖਤ ਏ ਤੋਂ ਬੀ ਤੱਕ ਹਨ।"

9.4.1. ਇਸ ਗਵਾਹ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-23 ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ:

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮੈਂ ਉਕਤ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਆਰਸੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ।

9.5. ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਵੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਮ ਕੀਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ -10, ਪੀਡਬਲਯੂ -11, ਪੀਡਬਲਯੂ -13, ਪੀਡਬਲਯੂ -16; ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਪੀਡਬਲਯੂ -24, ਜਿਸ ਨੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ, ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਸਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

10. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ

<u>ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ</u>

11. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 28.09.2013 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ।

ਮ੍ਰਿਤਕ ਉਮਰ 7 1/2 ਸਾਲ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ12. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਅਪੰਗਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਬਾਰੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮਿਤੀ 04.03.2010 (ਸਾਬਕਾ ਪੀ-11) ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-18 ਡਾ. ਨਰਿੰਦਰ ਪਾਲੀਵਾਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਸਪਾਸਟਿਕ ਪਾਲਸੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ

ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ 70% ਸੀ. ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਸਥਿਤੀ ਅੰਗਾਂ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸੰਤੁਲਨ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਕਮਲਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਧਰਮ ਦਾਸ, ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਮਦਨ ਲਾਲ, ਪੀਡਬਲਯੂ-17 ਦਿਨੇਸ਼ ਭਾਟੀਆ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਮਨੀਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਾ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੂਲ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਵਿਦਿਆਲਿਆ (ਸਾਬਕਾ ਪੀ -12) ਦੁਆਰਾ 20.01.2013 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬੱਚਾ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਆਈਕਿਊ 50% ਸੀ।

12.1. ਉਪਰੋਕਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ-12) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੈਸ਼ਨ 2009-10 (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਪੀ-13) ਲਈ ਉਸੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ, ਗਰਦੀਆਵਾਸ ਦੋਹਿੰਦਾ (ਸਾਬਕਾ ਪੀ-14) ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੇ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 09.07.2005 ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਯਾਨੀ 17.01.2013 ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 71/2 ਸਾਲ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਅਨੁਮਾਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਉਮਰ 8 ਸਾਲ ਦੱਸੀ ਸੀ।

12.2. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੀ ਉਮਰ 71/2 ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ 70% ਸਰੀਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ।

ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ

13. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਕਮਲਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ -2 ਧਰਮ ਦਾਸ, ਪੀਡਬਲਯੂ -3 ਮਦਨ ਲਾਲ, ਪੀਡਬਲਯੂ -17 ਦਿਨੇਸ਼ ਭਾਟੀਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੀਡਬਲਯੂ -12 ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -5 ਮਨੀਰਾਜ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਅਤੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੈਦ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਤੋਂ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਖੋਜਾਂ

14. ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -2 ਧਰਮ ਦਾਸ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -3 ਮਦਨ ਲਾਲ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ: ਏ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤੜਕੇ 2:00 ਵਜੇ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨਾਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਬੀ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਕਮਲ ਤਲਾਈ ਵਿਖੇ ਪਈ ਸੀ; ਅਤੇ ਸੀ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਮਲ ਤਲਾਈ ਵਿਖੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ -20 ਗਣੇਸ਼ ਨਾਥ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਬਿਆਨ (ਐਕਸ ਪੀ -40) ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਮਲ ਤਲਾਈ ਵਿਖੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਗਭਗ 71/2 ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਨੇ ਗਏ ਕੱਪੜੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਲਗਭਗ 11/2 ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ।

15. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਨਿਆ ਗਿਆ ਫ੍ਰੌਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੌਖਿਕ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿਕਵਰੀ ਦਾ ਸਥਾਨ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸੀ।

ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ

16. ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਕਸ ਪੀ -35) ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -14 ਡਾ ਮੰਜੂ ਪੁਰੋਹਿਤ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -21 ਡਾ ਚੇਤਨਾ ਵੈਸ਼ਣਵ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਅਤੇ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:

> "... ਉਸ ਦੀ ਮਾਹਰ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਬੇਹੱਦ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਈ ਸਾਧਾਰਨ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਗਵਾਹ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੀ ਯੋਨੀ ਫਟ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ - ਪੀ 35) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।"

ਐਫਐੱਸਐੱਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ

17. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਨਮੂਨਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਫਐਸਐਲ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਕਮਲਾ ਦੇ ਵਾਧੂ ਬਿਆਨ ਸਮੇਤ ਉਸ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਧੀ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਫਐਸਐਲ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਕਸ ਪੀ -51) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਖੂਨ ਦੀ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੋਟ, ਪੈਂਟ ਅਤੇ ਸ਼ਰਟ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਖੂਨ ਦੇ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਅਤੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਖੂਨ ਦੇ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਤੱਥ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਿੱਟੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ:

> "ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਕਤ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਟੈਸਟ ਤੋਂ, ਕੋਟ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰਬਰ 1), ਪੈਂਟ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰਬਰ 2) ਅਤੇ ਸ਼ਰਟ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰਬਰ 3) ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪਜਾਮੀ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰਬਰ 5) ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰਬਰ 6), ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਫ੍ਰੈਂਕ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰਬਰ 8), ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਯੋਨੀ ਸਵੈਬ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰਬਰ 12) ਅਤੇ ਯੋਨੀ ਸਮੀਅਰ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰਬਰ 13) ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਨੇ ਗਏ ਕੋਟ, ਪੈਂਟ ਅਤੇ ਸ਼ਰਟ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਖੂਨ, ਜੋ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਠੋਸ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਕੋ ਇਕ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਅਤੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੈਦ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਕੇ ਇਕ ਸੁੰਨਸਾਨ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
>
> (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਰੱਦ

18. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਝੂਠੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹਰ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੰਫਰਾ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।

18.1. ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਕਮਲਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਮਦਨ ਲਾਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਕਮਲਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਾਈਨ ਸਿਰਫ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਕਸ ਪੀ -1) ਵਿੱਚ, ਵੇਰਵੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਅਲਾਰਮ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ

ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਕਮਲਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਕੁਝ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਗਵਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਥਾਣੇ ਦੀ ਦੂਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪਾਇਆ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਕਮਲਾ (ਅਕਾਸ਼-ਨੀਲਾ ਰੰਗ) ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -17 ਦਿਨੇਸ਼ ਭਾਟੀਆ (ਹਰੇ ਰੰਗ) ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰੰਗ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ. ਇਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਸਥਾਨ ਐਕਸ ਪੀ -5 ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਕਾਂਕਰੋਲੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੂਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ, ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਕਿੰਨੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉਪਲਬਧ ਸਨ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਚੱਪਲਾਂ ਪਹਿਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਸਾਰੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ, ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਰਾਮਦਗੀ ਆਦਿ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ ਵੀ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਪਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦਾ ਸਥਾਨ, ਯਾਨੀ ਕਮਲ ਤਲਾਈ, ਜਨਤਕ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਛੱਡ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੇ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਦਰਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮਨੋਜ ਦਾ ਘਰ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮਨੋਜ ਦਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ -12 ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ; ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਕਮਲਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 12:30 ਵਜੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲੱਭ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਤੜਕੇ 2:00 ਵਜੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਗੋਡੇ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਸੱਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ; ਕਿ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਪੀਡਬਲਯੂ -25 ਉਮੇਸ਼ ਓਝਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸਕਰਟ ਦਾ ਰੰਗ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਨਾਲ ਲਾਲ ਦੱਸਿਆ

ਪਰ ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਕਮਲਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਿੰਦੂ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਠੋਸ ਅਤੇ ਯਕੀਨਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਐਫਐਸਐਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 293 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

18.2. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨਾ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ।

ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ

19. ਕਿਉਂਕਿ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ, ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਿੱਟਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:

> "ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 17.01.2013 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6.30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ, ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਾਲੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕਮਲਾ ਦੀ 70 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ, ਨਿਰਦੋਸ਼, ਬੇਸਹਾਰਾ, ਨਿਮਰ ਅਪਾਹਜ ਧੀ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਅਤੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੈਦ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ, ਦਾਦਾ ਅਤੇ ਚਾਚੇ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ, ਉਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਅਸਧਾਰਨਤਾ, ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ, ਥਾਣਾ ਕਾਂਕਰੋਲੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰਾਜਸਮੰਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ ਤੋਂ; ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਕਰੋਲੀ ਦੇ ਧੋਇੰਦਾ ਵੱਲ 50 ਫੁੱਟ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਨੇੜੇ ਇਕੱਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ; ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਪਣੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਅਣਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਬੀਅਰ ਪੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਖੁਰਚਦੇ ਹੋਏ, ਉਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਘਿਨਾਉਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਕੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੀ ਉਚਾਈ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਈ ਸਧਾਰਣ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਗੰਭੀਰ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 363, 365, 376 (2) (ਐਫ), 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 6 ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 ਤਹਿਤ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 363, 365, 376 (2) (ਐਫ), 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 6 ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

20. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 28.09.2013 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 363, 365, 376 (2) (ਐਫ), 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 6 ਪੋਕਸੋ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ

21. ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸਪਸ਼ਟ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਵ 01.10.2013 ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਭਖਦਾ ਸਵਾਲ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਸੀ।

21.1. ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ *ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ* ਸਿੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ; ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਵਧਰਹੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਉਹ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਉਸਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਪਰਾਧ ਸੀ; ਕਿ ਉਹ 28 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ; ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਇੱਕ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਧੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਬੁੱਢੇ ਮਾਪਿਆਂ ਸਮੇਤ ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਏ ਬਣਾਈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਨਰਮ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ

ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ; ਅਤੇ, ਕੇਸ ਨੂੰ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

21.2. ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗੜਨ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੱਢੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ:

> ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਇਕ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਇਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਫੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਅਸਧਾਰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਬਦਲ ਚੁਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਬੇਸਹਾਰਾ, ਮਾਸੂਮ ਲੜਕੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਸਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਜੱਜ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਅਨੁਪਾਤੀ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾਰੀ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੜਕਾਹਟ ਅਤੇ ਠੰਡੇ ਦਿਮਾਗ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਤਲ ਇੰਨਾ ਘਿਨਾਉਣਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਝਟਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੀ ਇਕੋ ਇਕ ਨਿਆਂ ਹੋਵੇਗਾ।

*** *** ***

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਗਤ, ਠੋਸ, ਨਿਰਣਾਇਕ, ਅਟੱਲ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ 17.01.2013 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6:30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਜਾਤੀ ਰਾਜਪੂਤ, ਉਮਰ 28 ਸਾਲ, ਵਾਸੀ ਬਸੰਤਪੁਰ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ

ਸਟੇਸ਼ਨ ਗੁਗਲੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਹਾਰਾਜਗੰਜ (ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਨੇ 71/2 ਸਾਲ ਦੀ 70% ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ, ਕਮਜ਼ੋਰ, ਬੇਸਹਾਰਾ, ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕੱਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਉਸ ਬੇਸਹਾਰਾ ਮਾਸੂਮ ਲੜਕੀ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕਈ ਸਧਾਰਣ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ। ਮੈਡੀਕਲ ਜੂਰਿਸਟ ਦੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ ਪੀ 35) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ, ਕੰਨ, ਜਬਾੜੇ, ਗਾਲਾਂ, ਗਰਦਨ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ, ਦੋਵੇਂ ਮੋਢਿਆਂ, ਛਾਤੀ, ਪਿੱਠ, ਅੰਬਿਲਿਕਸ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ, ਜੰਘਾਂ ਅਤੇ ਗੋਡਿਆਂ 'ਤੇ ਕਈ ਖਰਾਬੀਆਂ, ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮ ਪਾਏ ਗਏ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਯੋਨੀ ਦੇ ਹਾਈਮਨ ਵਿੱਚ ਫਟਣ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਸੰਕੇਤ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ; ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛਲੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛਲੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਯੋਨੀ ਦਾ ਤੀਜਾ ਹੇਠਲਾ ਹਿੱਸਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਟਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ ਗਿਆ; ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਯੋਨੀ ਅਤੇ ਗੁਦਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬਾਹਰੀ ਚਮੜੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਟ ਗਈ ਸੀ; ਅਤੇ ਯੋਨੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਖੂਨ ਦੇ ਥੱਕੇ ਪਾਏ ਗਏ। ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੇ ਫਰੰਟਲ ਓਸੀਪੀਟਲ ਅਤੇ ਟੈਂਪੂ ਪੈਰੀਟਲ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਕਈ ਫਰੈਕਚਰ ਪਾਏ ਗਏ। ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਮੈਡੀਕਲ ਜੂਰਿਸਟ ਡਾ ਮੰਜੂ ਪੁਰੋਹਿਤ (ਪੀਡਬਲਯੂ -14) ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਹਰ ਰਾਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ:

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਘਿਨਾਉਣਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮਿਲੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੀ ਯੋਨੀ ਫਟੀ ਹੋਈ ਹਾਲਤ 'ਚ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਦਲੀਲਾਂ ਲਈ ਸਹੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੁੱਢੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹ ਨਰਮ ਨਜ਼ਰੀਏ ਜਾਂ ਹਮਦਰਦੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਹਾਲਾਤ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ

ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਜਾਂ ਨਰਮੀ ਰੱਖਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੀ ਨਿਮਰ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਠੰਡੇ ਮਨ ਨਾਲ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕੱਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨਾਲ ਘਿਨਾਉਣੀ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸੇ ਲੜੀ 'ਚ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਣਮਨੁੱਖੀ, ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ, ਅਤਿਅੰਤ, ਸਭ ਤੋਂ ਬੇਰਹਿਮ, ਬੇਰਹਿਮ ਅਤੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਕਤਲ ਕੇਸ ਹੋਣ ਦੇ ਦੁਰਲੱਭ ਕੇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ

22. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਕੇਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਆਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮੁੜ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 29.05.2015 ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

23. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਕਮਲਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪੀਡਬਲਯੂ -2 ਧਰਮ ਦਾਸ, ਪੀਡਬਲਯੂ -3 ਮਦਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -5 ਮਨੀਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਸੋਮਨਾਥ ਚੌਰਾਹੇ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ।

23.1. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ -6 ਖੇਮ ਚੰਦ ਨੇ ਐਕਸ ਪੀ -3 (ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਅਤੇ ਸਾਈਟ ਨਕਸ਼ੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਮੈਮੋ) ਅਤੇ ਐਕਸ ਪੀ -8 (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦਾ *ਪੰਚਾਇਤਨਾਮਾ*) ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਪੀਡਬਲਯੂ -2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -3 ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-7 ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-8 ਅਜੇ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੇ ਗਏ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦਾ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

23.2. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -14 ਡਾ ਮੰਜੂ ਪੁਰੋਹਿਤ, ਪੀਡਬਲਯੂ -15 ਡਾ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -21 ਡਾ ਚੇਤਨਾ ਵੈਸ਼ਣਵ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਕਸ ਪੀ - 35) 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਬੇਰਹਿਮੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਡੀਐਨਏ ਜਾਂਚ (ਐਕਸ ਪੀ-51) 'ਤੇ ਐਫਐਸਐਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

> "ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਰਿਪੋਰਟ ਜੋ ਕਿ ਐਕਸ.ਪੀ. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ 51 ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਾ ਦੀ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਦਾ ਉਹੀ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਐਕਸ.1 ਕੋਟ, ਐਕਸ.2 ਪੈਂਟ, ਐਕਸ.3 ਸ਼ਰਟ, ਐਕਸ.4 ਅੰਡਰਵੀਅਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੀਐਨਏ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਮੇਲ ਸੰਕੇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਮੇਲ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸਵਾਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।
>
> (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

24. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ:

> "21. ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਹਾਲਾਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਉਹ ਇਹ ਹਨ: ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਲਿਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਸਨ; ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਪੱਥਰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਕਿ ਡਾਕਟਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ

---

[9] ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 21.01.2013 (ਐਕਸ ਪੀ-23) ਦੇ ਮੈਮੋ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -7 ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -8 ਅਜੈ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -25 ਉਮੇਸ਼ ਓਝਾ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕੁਝ 'ਪੱਥਰ' ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਸਖਤ ਬਜਰੀ ਦੀ ਸਤਹ ਦਿਖਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪੀੜਤਾ ਦਾ ਸਿਰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਕਿ ਕੋਈ 'ਪੱਥਰ' ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਪਦਾਰਥ 'ਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ.

ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਹੋਈਆਂ ਸੱਟਾਂ ਬਾਰੇ; ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਅੰਗਾਂ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਡਾਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਕਾਰਨ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ; ਕਿ ਰਸਾਇਣਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਰਿਪੋਰਟ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਹੈ; ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਇਸ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਤਹਿਤ ਉਸਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਫਸਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰੇਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ.

22. ਇਸ ਲਈ, ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

25. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

25.1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ; ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਰਮ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸਦੀ ਉਮਰ 28 ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ, ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਉਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਨ।

25.2. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 8 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਪੰਗਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਹਮਦਰਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ

ਬੱਚੇ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਰਮੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਪਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ:

"32. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਾਤ ਜਾਂ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਇਕ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਚਾਕਲੇਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ 70% ਦੀ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਸੀ, ਬਲਕਿ 50% ਆਈ.ਕਿਊ. ਵੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਘਿਨਾਉਣਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ, ਬਲਕਿ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੇ ਸਾਈਲੈਂਸਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕੋਈ ਹਮਦਰਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਨਰਮੀ ਦਿਖਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਨਾਲ ਟਕਰਾਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਪੱਥਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਰਾਤ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਕ ਬੇਸਹਾਰਾ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ 'ਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

33. ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਡੀ.ਬੀ. ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮਰਡਰ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੰਬਰ 3/2013 ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

28.9.2013. ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਡੀ.ਬੀ. ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜੇਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 854/2013 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਵਿਰੋਧੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣਾ

26. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਏ. ਸਿਰਾਜੂਦੀਨ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ; ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਜਾਂ ਕਮੀਆਂ ਲੱਭਣ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕੇਸ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੜੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ' ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

26.1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਿਰਪੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਲੱਭਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ -2) ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਥਾਣੇ ਲੈ ਗਈ, ਉਸਦਾ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਲੈ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਬਜਾਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅਸਧਾਰਨ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਰਾਏ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ, ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਨਿਰਪੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਡੀਐਨਏ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ 12 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਤਮ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

26.2. ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਵਾਜਬ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਧਾਰਾ 22 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ[ਸੋਧੋ] ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਅਨੁਭਵੀ ਵਕੀਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਬਿਹਤਰ ਸੰਸਕਰਣ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ; ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਵਕੀਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਅਨੁਭਵਹੀਣਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

26.3. ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਮੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੀੜਤ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਕਤ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਕਾਰਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾਕਟਰਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂ -14, ਪੀਡਬਲਯੂ -15 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -21 ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ "ਬੇਰਹਿਮੀ" ਅਤੇ "ਅਣਮਨੁੱਖੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਅਣਉਚਿਤ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮਿਲੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਉਸ ਹਥਿਆਰ/ ਵਸਤੂ ਬਾਰੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੀੜਤ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਵੀਰਜ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਯੋਨੀ ਸਵੈਬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੇਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੀਂਹ, ਬੂੰਦਾਬਾਂਦੀ ਅਤੇ ਤੂਫਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਖੁੱਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਧਾਤੂ ਦੀ ਸਤਹ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਲੜਕੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ; ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਮਜ਼ੋਰ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਦੇ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

26.3.1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸੰਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੜੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਸਥਿਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

26.4. ਦੁਬਾਰਾ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੜੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ

ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਬਾਕੀ ਸ਼ੱਕ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

26.4.1. ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਇਸ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮਿਲੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੱਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿਰਫ ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਖਰਾਬੀਆਂ ਸਨ; ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -21 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿ ਮੌਤ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿਰਫ ਕੰਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਬਾਰੇ ਬਾਕੀ ਸ਼ੱਕ ਮੌਜੂਦ ਹੈ.

26.5. ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੋਕਸੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਅਨੁਸਾਰ ਪੋਕਸੋ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੋਵਾਂ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 6 ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

27. ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਦੋਸ਼ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸੰਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੁਝ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੇਸ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ, ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਨਹੀਂ ਹੈ.

27.1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਮਾਜ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਸਿਰਫ 28 ਸਾਲ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਤਨੀ, 8 ਸਾਲ ਦੀ ਧੀ ਅਤੇ 70 ਸਾਲਾ ਪਿਤਾ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦਲੀਲ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੌਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

27.2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ***ਵਿੱਚ ਵਿਰਨ ਗਿਆਨਲਾਲ ਰਾਜਪੂਤ ਬਨਾਮ ਕੇਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ: (2019) 2 ਐਸਸੀਸੀ 311; ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਂਬਲੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ: (2019) 13 ਐਸਸੀਸੀ 640; ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਬਨਾਮ ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਵਿ. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ: (2019) 16 ਐਸਸੀਸੀ 278; ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਬਨਾਮ ਸਕਰੂ ਮਹਾਰੂ ਬਿਨਜੇਵਰ ਅਤੇ ਹੋਰ: (2019) 20 ਐਸਸੀਸੀ 102.***

28. ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਡਾ. ਮਨੀਸ਼ ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ।

28.1. ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਵਕੀਲ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਲਗਭਗ 9 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਤਜਰਬਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਣਾਤਮਕ ਯਤਨ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਚਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਉਚਿਤ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਸੀ।

28.2. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ, ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਨਾਨਾ (ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪੀਡਬਲਯੂ -1, ਪੀਡਬਲਯੂ -2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -3) ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਹਨ; ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਮਨੀਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਪੀਡਬਲਯੂ-12 ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-17 ਦਿਨੇਸ਼ ਭਾਟੀਆ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਸਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਵੈਂਡਿੰਗ ਗੱਡੀ ਤੋਂ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਸਥਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਦੁਆਰਾ ਰਾਤ 8:15 ਵਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਕਸ ਪੀ -1) ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ "ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ" ਦੀ ਬਜਾਏ "ਮਨੋਜ ਸਿੰਘ" ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਐਫਆਈਆਰ (ਐਕਸ ਪੀ -2), ਜੋ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਪੀ -11, ਪੀ -12 ਅਤੇ ਪੀ -13 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -18 ਡਾ ਨਰਿੰਦਰ ਪਾਲੀਵਾਲ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬੱਚਾ ਸੀ, ਜੋ ਸਪੈਸਟਿਕ ਪਾਲਸੀ ਤੋਂ ਵੀ ਪੀੜਤ ਸੀ, ਭਾਵ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਜੋੜਾਂ ਦੀ ਬੇਕਾਬੂ ਹਰਕਤ।

28.3. ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ (ਉਦਾਹਰਨ ਪੰਨਾ 35) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਆਪਕ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਓਸੀਪੀਟਲ ਅਤੇ ਪੈਰੀਟੇਲ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਡੀਐਨਏ ਜਾਂਚ ਬਾਰੇ ਐਫਐਸਐਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ (ਉਦਾਹਰਨ ਪੀ 51) 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਬੂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਠੋਸ ਟੁਕੜਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

29. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 235 (2) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ 3 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਂ ਅੰਤਰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਪਦਾਰਥਕ ਕਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਦਰ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

29.1. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਗੜਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੋਚ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਲੜਕੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਦਾ ਤੱਤ ਸੀ. ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਕਲੇਟ ਦੇਣ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਸੀ,

ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੇਸਹਾਰਾ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਸੱਟਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਮਾਹਰ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੋਈਆਂ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਭਿਆਨਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਬਲਕਿ ਪੀੜਤਾ ਦਾ ਸਿਰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਮੂਹਕ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭਿਅਤਾ ਦੀ ਨੀਂਹ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਬਹੁਤ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

29.2. ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਦੁਰਲੱਭ ਸਿਧਾਂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ***ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ: (1980) 2 ਐਸਸੀਸੀ 684;*** ਵਿਗੜਦੇ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ***ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਦੀ ਲੋੜ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਛੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ*** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ***ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ: (1983) 3 ਐਸਸੀਸੀ 470; ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਟੈਸਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਤੀਸ਼ਭੂਸ਼ਣ ਬਰਿਆਰ ਬਨਾਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ*** ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ***ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ: (2009) 6 ਐਸਸੀਸੀ 498.***

29.3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ 'ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ 'ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਬੂਤ' ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 'ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ' ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਬੂਤ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਖਤ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ 'ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ' ਲਈ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ 'ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ; ਅਤੇ ***ਸ਼ਤਰੂਘਨ ਬਬਨ ਮੇਸ਼ਰਾਮ ਬਨਾਮ*** ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ***ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ: (2021) 1 ਐਸਸੀਸੀ 596.***

29.4. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਮੌਤ ਸਿਰਫ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਪਰ, ਜੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਤਲ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਭਿਆਨਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਲੜਕੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਭਿਆਨਕ ਸੱਟਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਰਗਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਮਤਾ ਤਿਵਾੜੀ ਬਨਾਮ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ***ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ: (1996) 6 ਐਸਸੀਸੀ 250 ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਸੰਤ ਸੰਪਤ ਦੁਪਾਰੇ ਬਨਾਮ ਦੋ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਫੈਸਲੇ ਵੀ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ,*** ਜਿੱਥੇ, ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੱਖ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ [(2015) 1 ਐਸਸੀਸੀ 253 ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ] ਅਤੇ ਫਿਰ, ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਗੜਦੇ ਹਾਲਾਤ ਕਥਿਤ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਨ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ (2017) 6 ਐਸਸੀਸੀ 631 ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ)।

29.5. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵਿਕਲਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ***ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਦਾਨੰਦ (2) ਬਨਾਮ*** ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਕੋਰਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਪਣੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਲਾਖਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ***ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ: (2008) 13 ਐਸਸੀਸੀ 767.***

30. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਘਿਨਾਉਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤੀ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹਾਲਾਤ ਹੋਰ ਵਿਗੜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ:

" ਬੀ. ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਵਿਗੜਦੇ ਹਾਲਾਤ

ਏ) ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪੋਸਟ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ (ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਤਲ ਕੀਤਾ):

i) 17.04.2015 ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੇ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 10 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਮਹਿਰਾਜੂਦੀਨ ਪੁੱਤਰ ਚਿਰਾਗਮੁਦੀਨ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ 07 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ii) ਮਿਤੀ 20.02.2019 ਨੂੰ ਕੈਦੀ ਸ਼ਕਰ ਉਲਾ @ ਮੁਹੰਮਦ ਹਨੀਫ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਉੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਰਡ (ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 10) ਦੇ ਟੀਵੀ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਸ਼ਕਰ ਉਲਾ @ ਮੁਹੰਮਦ ਹਨੀਫ ਨਾਲ ਟੀਵੀ ਦੇਖਣ ਕਾਰਨ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਟੀਵੀ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੈਪੁਰ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਦੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302/34 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸੁਰੇਂਦਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕ ਰਿਸੀਡਿਵਿਸਟ ਹੈ ਭਾਵ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜ/ਜੇਲ੍ਹ ਕੈਦੀਆਂ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(ਮੂਲ ਲਿਖਤੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਣਾ)

30.1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ 16.02.2022 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਵਾਈ/ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਕਾਪੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ। ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵੀ ਦਿੱਤੀ।

30.2. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਜੈਪੁਰ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦਾ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ (ਸਤੀ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਅਤੇ ਜੈਪੁਰ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਦੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 2019 ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 204 (2019 ਦਾ 11) ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302/34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਜੈਪੁਰ। ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਉਦੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਦੋਂ ਉਕਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਮੇਤ) ਨੇ ਉੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਰਡ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕੈਦੀ, ਸ਼ਕਰ ਉਲਾ @ ਮੁਹੰਮਦ ਹਨੀਫ, ਜੋ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ।

30.3. ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ 10.01.2020 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੈਰਾ 40 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ; ਘਟਨਾ ਦਾ ਕੋਈ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹਥਿਆਰ

ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਸੀ; ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਓਵਰਟ ਐਕਟ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 10.01.2020 ਦੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 2020 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ (ਡੀਬੀ) ਨੰਬਰ 78 ਹੈ, ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਵਿਵਹਾਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਹੈ; ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

31. ਅਸੀਂ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਸਕੈਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

<u>ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ</u>

32. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਨਤੀਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੇ ਅਗਵਾ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ, ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਲੜਕੀ, ਨੂੰ ਆਖਰਕਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਇਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲਾਸ਼, ਉਸ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਦੂਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਕਾਰਕ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਅਗਵਾ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਲਗਭਗ 71/2 ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਵੀ ਮਿਲੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੇ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਉਸਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕਈ ਸੱਟਾਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ 'ਤੇ ਭਿਆਨਕ ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਭਿਆਨਕ ਸੱਟਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਲੜੀ ਦਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਤ, ਅਗਵਾ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਬਾਰੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ।

33. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮਤ ਅਪੀਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਕਾਰਕਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦੇ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ***ਪੱਪੂ ਬਨਾਮ ਪੱਪੂ***ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ***ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ: 2018 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1097 1098 ਦਾ ਫੈਸਲਾ 09.02.2022*** ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 134 ਅਤੇ 136 ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ (ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਾਧਾ) ਐਕਟ, 1970 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਯਮਤ ਅਪੀਲ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੂਖਮ ਪਰ ਢੁਕਵੇਂ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿਓ:

> "20. ਉੱਪਰ ਜੋ ਕੁਝ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ/ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 134 ਅਤੇ 1970 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 134 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਰਾਹੀਂ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤੱਥ ਦੇ ਹਰੇਕ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੋਰਮ ਵਾਂਗ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ, ਜੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ

---

[10] ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ **ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ।** ***ਰਾਜ: ਏਆਈਆਰ 1950 ਐਸਸੀ 169; ਰਮਨੀਕਲਾਲ ਗੋਕਲਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵੀ.ਐਸ. ਟੈਟ: (1976) 1 ਐਸਸੀਸੀ 6; ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦਲਬੀਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ। 5. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ: (1976) 4 ਐਸਸੀਸੀ 158; ਅਤੇ ਹਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ 5. ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ: 2018*** **ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 186 ਦਾ ਫੈਸਲਾ 26.11.2021 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।**

ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਪੱਖਪਾਤ ਜਾਂ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਗਰਭਪਾਤ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ, ਅਜਿਹਾ ਰਸਤਾ ਸਿਰਫ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਧੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਿਯਮਤ ਅਪੀਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

34. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜੇ ਕਿਸੇ ਅੰਤਰ-ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪੁਨਰ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਕੈਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸਵਾਲ

35. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ।

35.1. ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਘਟਨਾ ਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਐਸਐਚਓ ਪੀਡਬਲਯੂ -20 ਗਣੇਸ਼ ਨਾਥ ਅਤੇ ਸਰਕਲ ਅਫਸਰ ਪੀਡਬਲਯੂ -25 ਉਮੇਸ਼ ਓਝਾ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਵਿਧੀਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਜਾਂ ਕਮੀਆਂ ਲੱਭਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਕਦਮ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧੀਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

35.2. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27, 187211 ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 18.01.2013 ਨੂੰ ਤੜਕੇ 2:30 ਵਜੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ -20 ਗਣੇਸ਼ ਨਾਥ (ਸਾਬਕਾ ਪੀ -40) ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਉਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ।

---

11 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ 'ਸਬੂਤ ਐਕਟ' ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੀਡਬਲਯੂ -20 ਗਣੇਸ਼ ਨਾਥ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਾਧਾਰਣ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਖਰੀ ਕੇਸ ਉਸੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਚੋਰੀ ਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਰਾਏ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਧਾਗੇ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ. ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੱਸਣ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ।

35.3. ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ 12 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਡੀਐਨਏ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਾਨਤਾ, ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਗਰੰਟੀਆਂ, ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਜਾਂ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਫੈਲਦੀਆਂ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੇਤੁਕਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਗਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਇਸਦੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਗਤੀ ਅਤੇ ਗਤੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪੂਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

35.4. ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਦੇ ਵੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਕੀਲ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ।

ਉਸਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਹਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ (ਸਿਰਫ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਐਫਐਸਐਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ) ਨੂੰ ਵੀ ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 28.09.201312 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਸੀ

ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਅਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਪਾਇਆ। ਉਕਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਪੱਖ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਬਚਾਅ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਾਈਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੇਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਉਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਤੱਥ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜੇ: ਕੀ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ?

36. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਗਵਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਖੌਤੀ ਕਮੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ, ਅਸੀਂ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

36.1. ***ਸ਼ਰਦ ਬਿਰਧੀਚੰਦ ਸਰਦਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ: (1984) 4 ਐਸਸੀਸੀ*** 116 ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਹਨੁੰਮੰਤ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ: ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1952 ਐਸ.ਸੀ. 343** ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪੰਜ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਪੰਚਸ਼ੀਲ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ:

---

[12] ਪੈਰਾ 18, 18.1 ਅਤੇ 18.2 (ਸੁਪਰਾ) ਦੁਆਰਾ ਦੁਆਰਾ.

"**152**.....ਮਹਾਜਨ, ਜੇ ਨੇ ਹਨੁੰਮੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ *ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ:*

> "ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਸਥਿਤੀਗਤ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਦੁਬਾਰਾ, ਹਾਲਾਤ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਨਾ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਕੰਮ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

153. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨੇੜਿਓਂ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ: (1) ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ.

ਇੱਥੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਹਾਲਾਤ "ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ" ਅਤੇ "ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ"। ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਸਹਿਬਰਾਓ ਬੋਬੜੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [(1973) 2 ਐਸਸੀਸੀ 793] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਅਤੇ "ਸਾਬਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ" ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਆਕਰਣਕ ਬਲਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ:

> "ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਇਕ ਮੁੱਢਲਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ' ਅਤੇ 'ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ' ਵਿਚਕਾਰ ਮਾਨਸਿਕ ਦੂਰੀ ਲੰਬੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵੰਡਦੀ ਹੈ।

(2) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਤੱਥ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਭਾਵ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਾਈਪੋਥੇਸ 'ਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ,

(3) ਹਾਲਾਤ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ,

(4) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ

(5) ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਇੰਨੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਨਾ ਛੱਡੇ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੰਮ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ.

154. ਇਹ ਪੰਜ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸਿਧਾਂਤ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪੰਚਸ਼ੀਲ ਬਣਦੇ ਹਨ।

155. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੇ ਢੰਗ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਕਾਰਪਸ ਡੇਲਿਟੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਿੰਗ ਬਨਾਮ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੇਸਨ, ਜੇ (ਅਤੇ 3 ਹੋਰ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਮਤੀ) ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਹੋਰੀ [1952 ਐਨਜ਼ੈਡਐਲ ਆਰ 111] ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ:

> "ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਮੌਤ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ: ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤ ਇੰਨੇ ਠੋਸ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਊਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕਤਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਕਲਪਨਾ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

156. ਲਾਰਡ ਗੋਡਾਰਡ ਨੇ "ਨੈਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ "ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸੋਧਿਆ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ".

157. ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਖਾਸ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬੂਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਨੈਤਿਕ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

37. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

37.1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਕਮਲਾ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -3 ਮਦਨ ਲਾਲ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਕਤ ਪਹਿਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਕਮਲਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਆਖਰੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਹਨ ਕਿ ਉਸਨੇ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਇਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਮਦਨ ਲਾਲ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਬਾਂਡਿਆਬਾੜਾ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ।

37.1.1. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ. ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6:30 ਵਜੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਕਮਲਾ ਦੀ ਵੈਂਡਿੰਗ ਕਾਰਟ ਤੋਂ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਬੰਡਿਆਬਾੜਾ ਵਿਖੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਉਕਤ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਗਏ ਸਨ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ -3 ਦੁਆਰਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ), ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੀਡਬਲਯੂ -3 ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਵਿਖੇ ਕੁਝ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਕਮਲਾ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -3 ਮਦਨ ਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ -19 ਨੰਦ ਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਰਾਤ 8:15 ਵਜੇ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਗਵਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 7 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਟੋ ਵਿੱਚ ਥਾਣੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 30 ਤੋਂ 45 ਮਿੰਟ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਰਿਪੋਰਟ ਰਾਤ 8:15 ਵਜੇ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਅਗਵਾ ਦੇ ਪਲ (ਸ਼ਾਮ 6:30 ਵਜੇ) ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੱਕ (ਰਾਤ 8:15 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ) ਆਉਣ-ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਛੱਡਣ ਦਾ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਸੀ।

37.1.2. ਰਿਪੋਰਟ (ਉਦਾਹਰਨ ਪੀ-1) ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫਆਈਆਰ (ਐਕਸ. ਪੀ-2) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਨਾਮ ਮਨੋਜ ਸਿੰਘ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ) ਬਲਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਉਹ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ ਕਲੋਨੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸਾਬਕਾ ਪੀ 1 ਅਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਐਕਸ ਪੀ -2 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਕਮਲਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ -2 ਧਰਮ ਦਾਸ, ਪੀਡਬਲਯੂ -3 ਮਦਨ ਲਾਲ, ਪੀਡਬਲਯੂ -5 ਮਨੀਰਾਜ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -17 ਦਿਨੇਸ਼ ਭਾਟੀਆ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ -12 ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਬੀਅਰ ਖਰੀਦੀ ਜਦੋਂ ਇਕ ਲੜਕੀ ਆਪਣੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵੀ ਉਲਟ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਅਟੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਸਕਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗਵਾਹੀ ਕਿਉਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ -12 ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਬੀਅਰ ਖਰੀਦਣ ਸਮੇਂ ਉਸਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਲੜਕੀ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੀ।

37.1.3. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ ਕਿ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

37.2. ਡਾਕਟਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਕੋਈ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਇਕ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਕ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ (ਸਾਬਕਾ ਪੀ-35), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬੇਸਹਾਰਾ ਪੀੜਤਾ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਅੰਗਾਂ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਸਨ। ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਆਖਰਕਾਰ ਸਿਰ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਪੀਡਬਲਯੂ -14 ਡਾ ਮੰਜੂ ਪੁਰੋਹਿਤ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ "ਬੇਰਹਿਮ", "ਅਣਮਨੁੱਖੀ", "ਬੇਰਹਿਮੀ" ਆਦਿ ਸ਼ਬਦ ਆਏ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੀ ਮਾਹਰ ਡਾਕਟਰੀ ਰਾਏ ਪੁੱਛੀ ਗਈ; ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ *'ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਉਸ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਧਾਰਣ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ'। ਉਸਨੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੀ ਯੋਨੀ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ'। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਪਣੀ ਹੋਰ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੀ ਗਈ ਰਾਏ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਸੱਟ ਸੀ'।*

---

[13] ਪੈਰਾ 8.3 (ਸੁਪਰਾ) ਰਾਹੀਂ।

ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਠੋਸ ਮਾਹਰ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੀੜਤ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਯੋਨੀ ਸਵੈਬ ਵਿੱਚ ਵੀਰਜ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਪਦਾਰਥ *'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹਨ* ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੱਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿਰਫ ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਖਰਾਬੀਆਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵੀ ਗਲਤ ਹਨ। ਵਿਆਪਕ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ (ਉਦਾਹਰਨ ਪੀ 35) ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਪੀਡਬਲਯੂ -14, ਪੀਡਬਲਯੂ -15 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -21 ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਨੰਗਾ ਹਵਾਲਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ।

37.2.1. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ -21 ਡਾ ਚੇਤਨਾ ਵੈਸ਼ਣਵ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੀ ਮੌਤ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਪੀਡਬਲਯੂ 21 ਡਾ ਚੇਤਨਾ ਵੈਸ਼ਣਵ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਗਲਤ ਅਤੇ ਅਧੂਰੇ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਜਾਂਚ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -14 ਡਾ ਮੰਜੂ ਪੁਰੋਹਿਤ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -15 ਡਾ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਕੋਲ ਲਗਾਤਾਰ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ। *ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕਈ ਸੱਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਮੂਹਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।"* ਬੇਸ਼ਕ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ-ਇਨ-ਚੀਫ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 'ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ' ਪਰ, ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਕ ਵਿੱਚ, ਉਸਦਾ ਇਰਾਦਾ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਾ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੌਤ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ।

37.2.2. ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਵੀ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਮਤਭੇਦ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਡਾਕਟਰ ਸਪੱਸ਼ਟ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਸਨ ਕਿ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ।

37.3. ਕਥਿਤ ਮੀਂਹ ਜਾਂ ਬੂੰਦਾਬਾਂਦੀ ਜਾਂ ਤੂਫਾਨ ਕਾਰਨ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਧਾਤੂ ਦੀ ਸਤਹ ਤੋਂ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਬਾਰੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੂਫਾਨ ਦੀ ਕਿਸਮ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਾਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ. ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਮੀਂਹ/ਬੂੰਦਾਬਾਂਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਜਾਂ 18.01.2013 ਨੂੰ ਤੜਕੇ 2:00 ਵਜੇ ਉਸ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਜਾਂ 18.01.2013 ਨੂੰ ਤੜਕੇ ਲਗਭਗ 3:15 ਵਜੇ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਜਾਂ 19.01.2013 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 4:45 ਵਜੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਜਾਂ 19.01.2013 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 5:00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਤੋਂ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਬਾਰਸ਼ ਜਾਂ ਬੂੰਦਾਬਾਂਦੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਨਮੂਨੇ ਇਕੱਤਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੈ ਕਿ ਐਫਐਸਐਲ ਨੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਡੀਐਨਏ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਪੈਕੇਟ ਨੂੰ ਐਫਐਸਐਲ ਰਿਪੋਰਟ ਐਕਸ ਪੀ 51 ਵਿੱਚ ਡੀ-ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ ਨੰਬਰ 6 ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ)। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਤੋਂ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਦਲੀਲ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

37.4. ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਤੱਥ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਦਾਦਾ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 04.03.2010 ਨੂੰ, ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਪੈਸਟਿਕ ਪਾਲਸੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਪਾਇਆ (ਸਾਬਕਾ ਪੀ -11 ਦੁਆਰਾ); ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 18 ਡਾ ਨਰਿੰਦਰ ਪਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ। ਦਰਅਸਲ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੀਡਬਲਯੂ-25 ਉਮੇਸ਼ ਓਝਾ ਨੇ 22.01.2013 (ਐਕਸ.-52) ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਉਕਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਐਕਸ ਪੀ -11 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੀ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਡਾਕਟਰੀ ਰਾਏ/ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲੈਣ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, *ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ 'ਦਿਮਾਗ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਨਾੜੂਏ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਬੱਚੀ ਸੀ*'। ਸਕੂਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਬੱਚੀ ਸੀ। ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਇੱਥੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ ਅਤੇ ੮ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ।

38. ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

39. ਅਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਥਾਪਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਲੜੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ: (ਓ) ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਲੜਕੀ ਸੀ; ਬੀ) ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਤੋਂ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ; ਸੀ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਗਭਗ 71/2 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਡੀ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਨੇ ਗਏ ਕੱਪੜੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਈ) ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਲਗਭਗ 11/2 ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਕਿਸੇ ਦੂਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਐਫ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਨਿਆ ਫ੍ਰੈਂਕ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੂਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਜੀ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਗਵਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੇ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ; ਜ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਸਥਾਨ/ਸਥਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਜਿੱਥੇ ਲਾਸ਼, ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਕ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ; ।) ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ (ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ) ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ (ਸਿਰ 'ਤੇ ਭਿਆਨਕ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ) ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ; ਜੇ) ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ; ਟ) ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਖੂਨ ਦੀ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੋਟ, ਪੈਂਟ ਅਤੇ ਸ਼ਰਟ ਅਤੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 14 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਖੂਨ ਦੇ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੜੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਲਪਨਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਸਾਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਲਪਨਾ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ।

---

14 ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਦੇ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਅਨਿਲ @ ਐਂਥਨੀ ਅਰਿਕਸਵਾਮੀ ਜੋਸਫ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ: 2014 (4) ਐਸਸੀਸੀ 69** ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ:

> "18. ਡੀਆਕਸੀਰਾਈਬੋਨਿਊਕਲੀਕ ਐਸਿਡ, ਜਾਂ ਡੀਐਨਏ, ਇੱਕ ਅਣੂ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜੈਨੇਟਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਐਨਕੋਡ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਡੀਐਨਏ ਜੀਨੋਟਾਈਪ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੈਵਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੱਡੀ, ਖੂਨ, ਵੀਰਜ, ਲਾਰ, ਵਾਲ, ਚਮੜੀ ਆਦਿ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਹੁਣ, ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਨੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ. ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਸ਼ੱਕੀ ਦੇ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦਾ ਜੈਵਿਕ ਮੂਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ

ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜੇ ਤੁਰੰਤ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹਨ; ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

39.1. ਅਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਹੋਰ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉੱਪਰ ਦੇਖੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ. ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਤੱਥ, ਜੋ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਜਿਸ ਦਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਆਰਜੇ 30 3 ਐਮ 5944 ਸੀ, 14.01.2013 ਨੂੰ ਖੁਦ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਥਾਣਾ ਨਾਥਦਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੋਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ -23 ਰਾਮਦੇਵ ਰੇਗਰ, ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਉਸ ਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਚੋਰੀ ਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੂਜਾ ਤੱਥ, ਜੋ ਪੀਡਬਲਯੂ 12 ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਥਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਤੋਂ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵੱਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਬੀਅਰ ਦੀ ਇੱਕ ਬੋਤਲ ਖਰੀਦੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕੀਮਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਝਗੜਾ ਵੀ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ ਉਹ ਬੀਅਰ ਦੀ ਬੋਤਲ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਤੱਥ ਅਤੇ ਕਾਰਕ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੇ ਹਨ।

40. ਉੱਪਰ ਜੋ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਰੱਤੀ ਭਰ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ***ਸ਼ਰਦ ਬਿਰਧੀਚ ਅਤੇ ਸਰਦਾ*** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪੰਚਸ਼ੀਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਮੁੱਚਤਾ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪੀੜਤ, ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜੇ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ; ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

41. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਵੀ ਸਵਾਲ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੋਕਸੋ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੋਵਾਂ ਤਹਿਤ ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਧਾਰਾ 42 ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿ ਡਿਗਰੀ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ ੩੭੬ ਅਤੇ ਧਾਰਾ ੬ ਪੋਕਸੋ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਭਾਵੇਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ

42. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ, ਇਹ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਸੰਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 'ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ' ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿਉਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੁਰਲੱਭ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੁਰਲੱਭ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਦੂਜਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹਨ; ਉਸ ਦਾ ਮਾੜਾ ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ; ਉਸ ਦਾ ਪਤਨੀ, ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਭਾਵਨਾ. ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉਸ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਭਿਆਨਕ ਜੁਰਮ ਇੱਕ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਲਈ 7 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਕੈਦੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਲਈ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302/34 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਸੀਡਿਵਿਸਟ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਆਉਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ।

42.1. ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਕੁਦਰਤੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਸਖਤ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ.

ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ: ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

43. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 235 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 360 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 354 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਕਲਪ ਵਿੱਚ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣੇ ਪੈਣਗੇ; ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ' ਦੱਸਣੇ ਪੈਣਗੇ।

43.1. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 235 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2), ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"(2) ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਧਾਰਾ 360 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਦਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸੁਣੇਗਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏਗਾ।

43.2. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 354 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ' ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"(3) ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ, ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੇਗਾ।

44. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ।

44.1. ***ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ: (1973) 1 ਐਸਸੀਸੀ 20*** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ: (i) ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਤੋਂ (ਜੀ) ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ; (ii) ਇਹ ਕਿ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਿਵੇਕ ਕਿਸੇ ਮਾਪਦੰਡ ਜਾਂ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਫਦ ਦੇ ਵਿਕਾਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ; (iii) ਇਹ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਅਨਿਯੰਤਰਿਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ (iv) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿਚਕਾਰ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ।

44.1.1. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 72 (1) (ਸੀ), 72 (3), 21, 134 ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 401 ਅਤੇ 402 ਦੀਆਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਵਿਵੇਕ ਦੇਣ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਮੂਲ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸੰਭਵਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੰਭਵ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਹੈ।

---

[15] ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ:

> **"26.....** ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸੰਭਵਤਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਅਪਰਾਧਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਵਿਵੇਕ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਠੀਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ. ਮਾਡਲ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਅੰਤਿਮ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰਿੰਸੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੰਭਵ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਹੈ।

ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਵਧਣ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ, ਜੋ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ; ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੱਜ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। *ਇਸ ਲਈ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।*

44.2. **ਜਗਮੋਹਨ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਕਾਂ/ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ 1898 ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਥਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਸੋਧ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 235 ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 354 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 354 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਰਾਏ ***ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 3 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੀ ਬਹੁਮਤ ਵਾਲੀ ਰਾਏ ਸੀ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ: (1979) 3 ਐਸਸੀਸੀ 646,*** ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ **ਜਗਮੋਹਨ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਦੀ ਸਹੀਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ **ਬਚਨ ਸਿੰਘ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ' ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਰਾਏ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਨਿਖੇਧੀ ਲਈ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਹੈ।

44.3. **ਬਚਨ ਸਿੰਘ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਭਾਵ ਕੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀ; ਅਤੇ ਜੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 354 (3) ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੇਧ ਅਤੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਵਿਵੇਕ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ।

44.3.1. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 (1) ਅਤੇ 21 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ (ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਅਨੁਸਾਰ) ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ:

> **"132.** ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਮਾਨਸਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਮੁਸ਼ਕਲ, ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰਾਏ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰੀਏ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ, ਖਾਤਮੇਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਗੱਲ ਸਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਤਰਕ, ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ, ਤਰਕ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕਤ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਖਾਤਮੇਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ, ਵਿਧਾਇਕਾਂ, ਕਾਨੂੰਨਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ, ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕਾਂ ਸਮੇਤ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਅਜੇ ਵੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਲੋੜ ਵਿੱਚ ਪੱਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਮਕਾਲੀ ਜਨਤਕ ਰਾਏ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਜੇ ਵੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੱਭਿਅਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੈ, ਜੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਦਿਖਾਵਾਂਗੇ - ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੇ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 35ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਧਾਰਾ 235 (2) ਅਤੇ 354 (3) ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ

ਕਤਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ 1972-1973 ਵਿਚ ਇਸ ਨੇ 1898 ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਲਿਆ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਲਈ ਵਿਕਲਪਕ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ, ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ ੩੦੨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਾਂਗੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 302 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾ ਤਾਂ ਅੱਖਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

*** *** ***

136. ਆਰਟੀਕਲ 21 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

> "ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜੇ ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ *ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ* [(1978) 1 ਐਸਸੀਸੀ 248] ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ:

> "ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਲੇਖ ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ:

> "ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, ਆਰਟੀਕਲ 21 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਸੰਸਥਾਪਕ ਪਿਤਾ ਨੇ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਹੋਰ ਸੰਕੇਤ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੰਡ ਾਵਲੀ, 1860 ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸਨ। ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ 1 ਅਤੇ 2 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੰਡਾਵਲੀ ਕੋਡ, 1860 ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੇਲੇ ਲਾਗੂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਰਟੀਕਲ 72 (1) (ਸੀ) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ, ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ "ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ"। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੱਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਤਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮੌਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ, ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 134 ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲਗਭਗ 100 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਲਗਾਤਾਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਕੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਫਾਂਸੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ, ਬੇਰਹਿਮ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਜ਼ਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਤਲ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਵਾਇਤੀ ਢੰਗ ਨੂੰ ਇੱਕ ਘਟੀਆ ਸਜ਼ਾ ਮੰਨਿਆ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦੇ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਅੰਦਰ "ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ" ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ। ਤਰਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

44.3.2. ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 354 (3) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ; ਅਤੇ **ਜਗਮੋਹਨ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ:

> **"160.** ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ *ਜਗਮੋਹਨ* ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਧਾਨਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:
>
> (i) ਆਮ ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਜੋ ਸਾਡੇ ਅਪਰਾਧਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਾਵਲੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਸਿਰਫ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 303 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਇਹੀ ਨੀਤੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ।

(ii) (ਏ) ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਵਿਗੜਨ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਗਣਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। "ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਬੇਅੰਤ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਆਮ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਰਥਹੀਣ 'ਬਾਇਲਰ ਪਲੇਟ' ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਿਆਨ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਜਿਊਰੀ (ਜੱਜ) ਨੂੰ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। (*ਮੈਕਗੌਥਾ ਬਨਾਮ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ*: (1971) 402 ਯੂਐਸ 183)

(ਬੀ) ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸੰਭਵਤਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਅਪਰਾਧਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਵਿਵੇਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

(iii) ਫੁਰਮੈਨ ਬਨਾਮ ਜਾਰਜੀਆ ਵਿੱਚ ਬਹੁਲਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ: (1976) 1 ਐਸਸੀਸੀ 425, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਜਿਊਰੀ (ਜਾਂ ਜੱਜ) ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨਿਯੰਤਰਿਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਵਿਵੇਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅੱਠਵੀਂ ਸੋਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅੱਠਵੀਂ ਸੋਧ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਪਰਖ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ "ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ" ਧਾਰਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੀ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਪਲਾਂਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾਹੇਵੰਦਤਾ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਹਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਬੌਧਿਕ ਪੱਧਰ ਵੀ। ਉਹ ਦਲੀਲਾਂ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਦੂਜੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ।

(iv) (ਏ) ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਧਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ਬੀ) ਇਸ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੰਤਿਮ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੰਭਵ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੋਈ ਭੇਦਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਪਰਾਧ ਵਜੋਂ ਅਪਰਾਧ ਸਤਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ. ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 302, ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਇਹ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਅਨਿਯੰਤਰਿਤ ਅਤੇ ਬੇਕਾਬੂ ਵਿਵੇਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(v) (ਏ) ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਵਕੀਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਰੁਤਬੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

(ਬੀ) ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 302 ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਦੋ ਵਿਕਲਪਕ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, "ਅਦਾਲਤ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹੈ ਚਾਹੇ ਉਹ ਵਧੇ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ, ਜੋ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਸਿਰਫ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 (2) ਅਤੇ 309 (2) ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 36), (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)"

44.3.3. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿਧਾਨਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਦੋ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨਾਲ, ਨੰਬਰ 1 'ਤੇ ਸੀ। (iv)(ਏ) ਅਤੇ (ਵੀ) (ਬੀ) ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 354 (3) ਅਤੇ 235 (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਬਦਲੀ ਹੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਡਿਊਲੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਗਮੋਹਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:

"**164.** ਧਾਰਾ 354 (3) ਅਤੇ 235 (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਗਮੋਹਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵ (iv) (ਏ) ਅਤੇ (ਵੀ) (**ਬੀ**) ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

(ਏ) ਆਮ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤਾਂ ਹੀ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਹੋਣ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(**ਬੀ**) ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜੁਰਮ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਸਬੰਧਿਤ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜੁਰਮ ਬੇਹੱਦ ਭੈੜੇ ਅਤੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰੇ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

165. ਜਗਮੋਹਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਇਮਾਰਤ 'ਤੇ ਉਹ ਆਰਾਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਹੋਈਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਜਗਮੋਹਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਿ ਦੰਡ ਾਵਲੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 21 ਨੂੰ ਠੇਸ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀਆਂ। ਹੁਣ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਧਾਰਾ 354 (3) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਾਈਡ-ਲਾਈਨ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੋਡਸਟਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ, ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ. ਸੰਸਦ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿ 1955 ਦੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਐਕਟ 26 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਇੱਕ ਤੱਥ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਤਿਅੰਤ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ,

ਸੰਸਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਕਤਲ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਤਰਕ, ਤਜਰਬਾ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇ ਵਿਚ ਰੁਤਬਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਨਿਰਵਿਘਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਧਾਰਾ 354 (3) ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸਾਈਨਪੋਸਟਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

166. ਨਵੀਂ ਧਾਰਾ 235 (2) ਕਈ ਹੋਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ 1898 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਅਤੇ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਫਿਰ, ਇਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਤਲ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਅਣਉਚਿਤ, ਅਣਉਚਿਤ ਅਤੇ ਅਨਿਆਂਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਵਿਵੇਕ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਦਲੀਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਜਗਮੋਹਨ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗੇ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14, 19 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

44.3.4. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 354 (3) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ' ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਅਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ' ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਤਿਅੰਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਸਿਰਫ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤਿਅੰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

"161. .... ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਤਲਬ ਹੈ "ਅਸਾਧਾਰਣ ਕਾਰਨ" ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਧਾਰਾ 354 (3) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਤ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਅਤਿਅੰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਗਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

[ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਜੇ.]

44.3.5. ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਉਦਾਰ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਉਸਾਰੀ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 354 (3) ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਨੂੰ ਆਮ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਅਪਵਾਦ ਵਜੋਂ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਦੇ ਨਾਲ:

> **"209**.....ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਆਪਕ ਉਦਾਹਰਣ ਗਾਈਡ-ਲਾਈਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ, ਧਾਰਾ 354 (3) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉੱਚੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਵਧੇਰੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਔਖੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਗੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸਲ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਚਿੰਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਨ ਲੈਣ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਵਿਕਲਪਕ ਵਿਕਲਪ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
>
> (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

44.4. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, **ਬਚਨ ਸਿੰਘ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ **ਮਿੱਠੂ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ: (1983) 2 ਐਸਸੀਸੀ 277** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ: (1983) 2 ਐਸਸੀਸੀ 277, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 303 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ, ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 303 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ **ਬਚਨ ਸਿੰਘ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸਿਰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਗਲਤੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ **ਬਚਨ ਸਿੰਘ** ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੀ:

> "7.....ਬਹੁਮਤ ਨੇ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਕਿ "ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ", ਭਾਵ, "ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ"। ਸੱਚ ਕਹਾਂ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਇਹ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਹੀ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਜੋ ਦੋ ਵਿਕਲਪਕ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 302 ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਕ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਤਲ ਲਈ ਆਮ ਸਜ਼ਾ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 354 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ। ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀਆ ਜੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਹੁਮਤ ਲਈ ਬੋਲਿਆ, ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 19 ਵਿੱਚ "ਵਿਕਲਪਕ" ਅਤੇ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਦੰਡ ਮੌਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਕ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸੱਤ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ: ਪਹਿਲਾ, ਧਾਰਾ 302 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੈ, ਦੂਜਾ, ਜੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣੇ ਪੈਣਗੇ; ਅਤੇ, ਤੀਜਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 235 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਖਰੀ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਦੋ ਵਿਕਲਪਕ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੈ, ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿ ਕਤਲ ਲਈ ਆਮ ਸਜ਼ਾ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੈ, ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ .... ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵਿਕਲਪਕ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਆਮ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਤਲ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

44.5. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ***ਮਾਛੀ ਸਿੰਘ*** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 3 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੱਕ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਅਤੇ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਝਗੜੇ ਕਾਰਨ 17 ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫਲਸਫੇ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ:

[ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਜੇ.]

"32. ... ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ "ਮਾਰਕੇ" ਧੰਨਵਾਦ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਤਲ ਨੂੰ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਾਤਲ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਾਈਚਾਰਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਕੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਪਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਭਾਈਚਾਰਾ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ "ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ" ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸਦੀ ਸਮੂਹਕ ਜ਼ਮੀਰ ਇੰਨੀ ਹੈਰਾਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਧਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰੇਗੀ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਰਾਏ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ। ਭਾਈਚਾਰਾ ਅਜਿਹੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਕਸਦ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

44.5.1. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਚਨ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਸਵਾਲਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ:

38. ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕੇਸ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ:

(i) ਅਤਿਅੰਤ ਜੁਰਮ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੌਤ ਦੀ ਅਤਿਅੰਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ii) ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਅਪਰਾਧੀ' ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 'ਅਪਰਾਧੀ' ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(iii) ਉਮਰ ਕੈਦ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਫੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ.

(iv) ਵਿਗੜਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਗੜਦੇ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

39. ਇਹਨਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ:

(ਏ) ਕੀ ਇਸ ਜੁਰਮ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਸਧਾਰਨ ਹੈ ਜੋ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਨਾਕਾਫੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ?

(**ਬੀ**) ਕੀ ਜੁਰਮ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?

40. ਜੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

44.6. ਇੱਕ ਹੋਰ ਢੁਕਵਾਂ ਫੈਸਲਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ***ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਦਾਨੰਦ***(2) (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 3 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 2 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 201 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਪੈਨੋਲੋਜੀ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, 3 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਰਸਤਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਬਲਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਬਾਕੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਤਰਕ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰਦੀ ਹੈ:

"92. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਵੱਖਰੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਹਨ। ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀ ਸਖਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਾਕਾਫੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੁਰਲੱਭ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਝਿਜਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਕੂਲ ਅਤੇ ਨਾਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਸਿਰਫ ਦੋ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਇਕ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਸਾਰੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਮੌਤ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲਾਲਚ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ. ਅਜਿਹਾ ਕੋਰਸ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਰਸਤਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਕਲਪਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਭਾਵ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅੰਤਰ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਵਿਕਲਪ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, 14 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

93. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਰਸਮੀਕਰਨ ਕਰਨਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਨਾ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੈਨੋਲੋਜੀ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਰੁਝਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

44.7. ਸਾਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਈ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ***ਸ਼ੰਕਰ ਕਿਸ਼ਨਰਾਓ ਖਾੜੇ ਬਨਾਮ ਸ਼ੰਕਰ ਕਿਸ਼ਨਰਾਓ ਖਾੜੇ ਬਨਾਮ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ: (2013) 5 ਐਸਸੀਸੀ 546,*** ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ, ਭਾਵ, ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ/ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

ਅਤੇ 'ਕ੍ਰਾਈਮ ਟੈਸਟ', 'ਅਪਰਾਧਿਕ ਟੈਸਟ' ਅਤੇ 'ਦੁਰਲੱਭ ਟੈਸਟ' ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਵਧਰਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ (ਅਪਰਾਧ ਟੈਸਟ) ਅਤੇ ਥੀਮੇਟਿੰਗ ਹਾਲਾਤਾਂ (ਅਪਰਾਧਿਕ ਟੈਸਟ) ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ:

49. *ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਛੀ ਸਿੰਘ* ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ: (ਰਾਜਿੰਦਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦਰਾਓ ਕੇਸ, ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 47-48, ਪੈਰਾ 33)

"ਵਿਗੜਦੇ ਹਾਲਾਤ - (ਅਪਰਾਧ ਟੈਸਟ)

(1) ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕਤਲ, ਬਲਾਤਕਾਰ, ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਡਕੈਤੀ, ਅਗਵਾ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਹਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਇਤਿਹਾਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਵੇ। (2) ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। (3) ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਡਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹਥਿਆਰ ਜਾਂ ਯੰਤਰ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(4) ਕਤਲ ਦਾ ਜੁਰਮ ਫਿਰੌਤੀ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਪੈਸੇ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ.

(5) ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਕਤਲ।

(6) ਇਹ ਜੁਰਮ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੀੜਤ ਨਾਲ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

(7) ਇਹ ਜੁਰਮ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(8) ਕਤਲ ਜਾਂ ਜੁਰਮ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੈਦ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਕਰਨਾ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਕਤਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ ਸੀ।

(9) ਜਦੋਂ ਜੁਰਮ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ।

(10) ਜਦੋਂ ਪੀੜਤ ਨਿਰਦੋਸ਼, ਬੇਸਹਾਰਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਭਰੋਸੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਬੱਚਾ, ਬੇਸਹਾਰਾ ਔਰਤ, ਇੱਕ ਧੀ ਜਾਂ ਭਤੀਜੀ ਜੋ ਪਿਤਾ / ਚਾਚੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.

(11) ਜਦੋਂ ਕਤਲ ਕਿਸੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

(12) ਜਦੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(13) ਜੁਰਮ ਇੰਨੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨਿਆਂਇਕ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਬਲਕਿ ਸਮਾਜ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਝਟਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ - (ਅਪਰਾਧਿਕ ਟੈਸਟ)

(1) ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਆਮ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਗੜਬੜ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੜਕਾਊ।

(2) ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਕਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ.

(3) ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਅਪਰਾਧ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ.

(4) ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਨੁਕਸ ਨੇ ਉਸਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

(5) ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜੋ ਜੀਵਨ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਅਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਿਖਰ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਨੈਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ।

(6) ਜਿੱਥੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜੁਰਮ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ।

(7) ਜਿੱਥੇ ਇਕੱਲੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਘਰ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ:

"52. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਗੜਦੇ ਹਾਲਾਤ, ਬੇਸ਼ਕ, ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਵੀ ਹਨ. ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਟੈਸਟ ਲਾਗੂ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਹਨ "ਅਪਰਾਧ ਟੈਸਟ", "ਅਪਰਾਧਿਕ ਟੈਸਟ" ਅਤੇ "ਆਰ-ਆਰ ਟੈਸਟ" ਨਾ ਕਿ "ਸੰਤੁਲਨ ਟੈਸਟ"। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ, "ਅਪਰਾਧ ਟੈਸਟ" ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, 100% ਅਤੇ "ਅਪਰਾਧਿਕ ਟੈਸਟ" 0% ਭਾਵ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ. ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਥਿਤੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਘਾਟ, ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ, ਸਮਾਜ ਲਈ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਪਿਛਲਾ ਟਰੈਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ, ਆਦਿ ਤਾਂ "ਅਪਰਾਧਿਕ ਟੈਸਟ" ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਦੋਵੇਂ ਟੈਸਟ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਭਾਵ, ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਾਤ ਪੂਰੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦੁਰਲੱਭ ਕੇਸ ਟੈਸਟ (ਆਰ-ਆਰ ਟੈਸਟ) ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ. ਆਰ-ਆਰ ਟੈਸਟ ਸਮਾਜ ਦੀ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ "ਸਮਾਜ-ਕੇਂਦਰਿਤ" ਹੈ ਨਾ ਕਿ "ਜੱਜ-ਕੇਂਦਰਿਤ", ਭਾਵ, ਕੀ ਸਮਾਜ ਕੁਝ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਈ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦੀ ਨਫ਼ਰਤ, ਬੌਧਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਕਤਲ, **ਸਰੀਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਔਰਤਾਂ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੁੱਸਾ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ।** ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਿਰਫ ਉਦਾਹਰਣ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ. ਅਦਾਲਤਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਥਿਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਜਬੂਰੀ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ।

(ਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

44.8. ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਰਾਹੀਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੁਬਾਰਾ ਬਹਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ***ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ ਉਰਫ ਮੁਰੂਗਨ ਅਤੇ ਹੋਰ: (2016) 7 ਐਸਸੀਸੀ 1*** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੁਆਫੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਵਾਲ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਫੈਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਕਸਦ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਨੇ ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਦਾਨੰਦ (2) (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਰਾਏ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਸੀ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 72 ਜਾਂ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਫੀ, ਬਦਲਾਅ ਆਦਿ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ, ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰਕ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਸਲ ਕੈਦ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮਿਆਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਰਸ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 433-ਏ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਜਵਾਬ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 52.1: ਕੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 53 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੈਦੀ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਦਾਨੰਦ (2) ਦੇ ਪੈਰਾ 91 ਤੋਂ 93 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਥਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਜਵਾਬ

177. ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 53 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬਾਕੀ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 72 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਫੀ, ਤਬਦੀਲੀ, ਰਾਹਤ ਆਦਿ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਛੂਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਾਅ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਪਲਬਧ ਰਹੇਗਾ।

178. ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਦਾਨੰਦ (2) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਪਾਤ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ; ਮੌਤ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

44.9. ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਏਕੀਕਰਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਵਾਧੂ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ **ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦਰਾਓ ਵਾਸਨਿਕ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ: (2019) 12 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 460** ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਲਈ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 376 (2) (ਐਫ), 377 ਅਤੇ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹੀ ਗਈ ਅਤੇ 3 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਖਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:

> "45. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ (ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਅਸੰਭਵਤਾ ਜਾਂ ਅਸੰਭਵਤਾ ਨਹੀਂ) 'ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 354 (3) ਦੀ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ" ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੂਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰੇ ਕਿ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾਂ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ, ਜੇ ਉਹ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੈ ਤਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ, ਉਸਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਮੇਕਅੱਪ ਬਾਰੇ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ, ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਸਮੱਗਰੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
>
> *** *** ***
>
> 47. ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ, ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਏਕੀਕਰਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤੱਕ, ਜੋ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਅਦਾਲਤਾਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਇਸ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ 'ਤੇ ਸਨ। ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਜਾਂ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਈ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ... ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੈਕੰਡਰੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਗੀਤ 16 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ "ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਜੁਰਮ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੋਵੇਂ ਬਰਾਬਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਬੇਰਹਿਮ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਇਨਸਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਾਣ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਉਸਦੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੁਧਾਰਿਆ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵੀ ਸੌਖੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਪੁਨਰਗਠਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ, ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪੁਨਰਗਠਨ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ. ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੰਬੀ ਕੈਦ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

45. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 'ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧੇ, ਪਰ, ਅਸੀਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ

45.1. **ਵਿਰਨ ਗਿਆਨਲਾਲ ਰਾਜਪੂਤ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 13 ਸਾਲਾ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਗਾਇਬ ਕਰਨ ਲਈ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302, 201 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 10 ਅਤੇ 14 ਪੋਕਸੋ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਕੇਸ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਿਕ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

---

16 ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਏ ਐਨ ਆਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ: (2013) 2 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 452

ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਪੈਦਲ ਘਰ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ; ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਦੌੜਦੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ; ਉਸ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵਰਗੀਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ; ਉਸ ਦੀ ਪੈਂਟ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਧੱਬੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਦਾਗਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਸਨ; ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਅਸਫਲਤਾ; ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੀੜਤਾ ਨਾਲ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣਾ; ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਿਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 10 ਪੋਕਸੋ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਪਵਾਦ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੁਰਮ ਘਿਨਾਉਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ' ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਯੋਗੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

> 25. ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੁਰਮ ਘਿਨਾਉਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਬੇਰਹਿਮ, ਭੈੜਾ, ਘਿਨਾਉਣਾ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਟ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਵੇ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸਮਰੱਥ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਮਾਜ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਖਤਰਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੁਧਾਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੀ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਉਸਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ. ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਕੈਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਅਸੰਭਵਤਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਪਛਤਾਵੇ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਪਛਤਾਵਾ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ

26. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਾ ਤਾਂ ਜੁਰਮ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਪਰਾਧੀ ਭਾਵ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲਾ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚਤਾ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਸਹੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ।

27. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸਖਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪਛਤਾਵੇ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ. ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ।

45.2. **ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਂਬਲੇ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302, 376 (2) (ਐਫ) ਅਤੇ 342 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਮਿਲੀ; ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੇ ਘਰੋਂ ਚੱਪਲਾਂ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੀ ਚਾਦਰ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਡੀਐਨਏ ਅਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 60 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਵਿਵਹਾਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮੁਆਫੀ ਦੇ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੈਅ ਕੀਤੀ।

45.3. **ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਲਗਭਗ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302, 363, 366 ਅਤੇ 376 (2) (ਆਈ) ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੜਕੀ ਦੇ ਭਰਾ ਪੀਡਬਲਯੂ -4 ਨੇ ਟੈਸਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਸੀ

ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮੇਲੇ ਤੋਂ ਲੈ ਗਿਆ। ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਵੇਖੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪੀਡਬਲਯੂ -7 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਦਾਨੰਦ (2) (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਗਰੀਬ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਸਥਾਨਕ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਮੁੱਚੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ 25 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਮਿਆਦ ਦੇ ਨਾਲ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ:

> "15. ... ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਮੈਨਹੋਲ ਵਰਕਰ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ ੫੦ ਸਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕੋਈ ਖੋਜ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 354 (3) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ
>
> 16. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਸੌਟੀ 'ਤੇ ਟੈਸਟ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ "ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ" ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ 25 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਮਿਆਦ ਦੇ ਨਾਲ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ. ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਚੱਲਣਗੀਆਂ।

45.4. **ਸਕਰੂ ਮਹਾਂਗੂ ਬਿੰਜੇਵਰ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਤੱਥਪੂਰਨ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਛੀ** ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਦਾਨੰਦ (2) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਕੁਝ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਸੀ। ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ

46. ਫਿਰ ਵੀ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਵੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

46.1. **ਕਾਮਤਾ ਤਿਵਾੜੀ** (ਸੁਪਰਾ) ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੀੜਤ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ 7 ਸਾਲ ਦੀ ਬੱਚੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾ ਉਸ ਨੂੰ "ਤਿਵਾੜੀ ਅੰਕਲ" ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਫਿਰ, ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚਇਸਅਦਾਲਤਨੂੰਭਾਰਦਿੱਤਾ।

46.2. **ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਤੀਸ਼ਭੂਸ਼ਣ ਬਰਿਆਰ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਚਨ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਤੋਂ ਉੱਭਰੀਆਂ ਤਿੰਨ ਵਿਆਪਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਭਾਵ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਜ਼ਾ, ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਦੀ ਸੀਮਾ, ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸਜ਼ਾ, ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ:

> "131. ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਦਾ ਹੋਰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੁਲਨਾ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਸਥਿਤੀ ਵਾਲੇ ਪੂੰਜੀ ਬਚਾਓਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੂਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ। ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੰਭੀਰਤਾ,ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਇਸਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣਗੇ। 132. ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਪੂੰਜੀਗਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਗਤਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਗੜਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਧਾਰਾ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ

ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਚੈਨਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਉਪਾਅ ਤਹਿਤ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

133. ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਮਿਸਾਲ-ਅਧਾਰਤ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਵਿਗੜਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪੂਲ ਵਿੱਚੋਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਗੜਦੇ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਗੜਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਭਾਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰ ਵੰਡਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਗੇ। ਅਜਿਹੀ ਤੁਲਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਮਨਮਾਨੀ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ। ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਵਾਈ, ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੇ।

46.3. ਵਸੰਤ ਸੰਪਤ ਦੁਪਾਰੇ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੱਖ ਅਪੀਲਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਕੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਕੁੱਟਿਆ ਅਤੇਮਾਰਦਿੱਤਾ।

46.3.1. ਵਸੰਤ ਸੰਪਤ ਦੁਪਰੇ17 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਲੜਕੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਪੂਰਵ-ਧਿਆਨ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਅਤੇ ਭੜਕਾਊ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ; ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਨਿਘਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜੁਰਮ; ਜੁਰਮ ਘਿਨਾਉਣਾ ਅਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਹੋਣਾ; ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ/ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ:

---

17 ਨੂੰ **(2015) 1 ਐਸਸੀਸੀ 253** ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

"58. ਇਸ ਸਮੇਂ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਤਰੀਕੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸੀ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਉਸ ਨੂੰ "ਚਾਚਾ" ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਚਾਕਲੇਟ ਖਾਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਾਈਕਲ ਰਾਹੀਂ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੂੰ ਇਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਉਸ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਅਤੇ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ। ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਵਿੱਚ ਠੰਢ ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮੈਰੋ ਵਿੱਚ ਕੰਬਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਦੋ ਭਾਰੀ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜ਼ਖਮੀ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਇੱਕ ਪਲ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ੂਨ ਵਗਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਵਹਿਸ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਠੰਡਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਨਲ 'ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਧੋਏ ਅਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਸਦਮਾ ਅਤੇ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਬੱਚੀ ਦੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰਤਾ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਜੋ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜੀਵ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਇੱਛਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾਲ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਚਾਚੇ ਨਾਲ ਚਲੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਚਮਕ ਨੂੰ ਬੁਝਾ ਦਿੱਤਾ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਛੋਟੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕੀਮਤੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਜਿਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕਤਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੰਦਭਾਗੀ ਗੱਲ ਹੈ।

*** *** ***

60. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਬਲਾਤਕਾਰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਕਤਲ ਵੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਆਤਮਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਅਸਧਾਰਨਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ।

ਜੁਰਮ ਇਸ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਨਿਘਾਰ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨਤਾ। ਇਹ ਘਿਨਾਉਣਾ ਅਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਵਿਗੜਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਰਸਤਾ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਹਨ

61. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਚੇਤ ਹਾਂ ਕਿ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 50 ਸਾਲ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 47 ਸਾਲ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਪਛਤਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਪਛਤਾਵਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੁਰਮ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਜਦੋਂ ਪੜਾਅ-ਦਰ-ਪੜਾਅ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪੂਰਵ-ਧਿਆਨ, ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਅਤੇ ਭੜਕਾਊ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ. ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਹਿਸਟਰੀਸ਼ੀਟਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ. ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਭਿਆਨਕ ਬੇਰਹਿਮੀ ਬੇਹੱਦ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਜਾਂ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾਂ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਮਾਜ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਬੇਸਹਾਰਾ ਬੱਚਾ ਉਸਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਹਨ।

62. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਕੇਸ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ. ਸਮਾਜ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਇਹ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਲਗਭਗ ਦੋ ਅੰਕ ਅਤੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਆਦਮੀ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਵਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਬੇਸਹਾਰਾ ਅਤੇ ਬੇਸਹਾਰਾ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ ਹੈ। ਇਹ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਹੱਦ ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਤੁਲਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਨਾਥੇਮਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਕੇਸ ਦੀ ਕਸੌਟੀ 'ਤੇ ਖਰਾ ਉਤਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ

[ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਜੇ.]

63. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

46.3.2. ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਈ ਹੋਰ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਵਧਦੇ ਹਾਲਾਤ, ਅਰਥਾਤ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਤਰੀਕਾ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ:

21. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਪਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬੈਚਲਰ ਪ੍ਰੈਪਰੇਟਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਬੈਚਲਰ ਪੱਧਰ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਗਾਂਧੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵੀ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਵਰੀ 2016 ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਡਰਾਇੰਗ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਜੇਲ੍ਹ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਹੈ। ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 206 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ (1), (2), (5), (6) ਅਤੇ (7) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਜੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਵੱਖਰੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਾਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੇਹੱਦ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਪੀੜਤ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਬੇਸਹਾਰਾ ਲੜਕੀ ਸੀ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁਣ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

47. ਪੱਪੂ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਵਰਣਨ ਕਰੇਗਾ:

---

18 ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ (2017) 6 ਐਸਸੀਸੀ 631 ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

"41. ਇਹ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਪਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਉਚਿਤ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ, ਪੈਨੋਲੋਜੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਕਸਤ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣਾ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹਕ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ. ਇਸ ਨਾਲ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਟੈਸਟ' ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ, 'ਅਪਰਾਧ ਟੈਸਟ' ਅਤੇ 'ਅਪਰਾਧਿਕ ਟੈਸਟ' ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਉਚਿਤ ਸੰਚਾਲਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਨੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੁਆਫੀ ਜਾਂ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਮੱਧ-ਰਸਤਾ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਈ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਵਰਗੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ

48. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ 'ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਲਾਭਦਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਹਰਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਖੌਤੀ 'ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ' ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਸਕਰੂ ਮਹਾਗੂ ਬਿਨਜੇਵਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਤੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਕਿ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦਦੇਫੈਸਲਿਆਵਿੱਚਸਪੱਸ਼ਟਤੌਰ'ਤੇਦੱਸਿਆਗਿਆਹੈ,ਜਿਵੇਂਕਿਬੁਨਿਆਦੀਢਾਂਚੇਵਿੱਚਚਰਚਾਕੀਤੀਹੈ.

48.1. **ਰਵੀਸ਼ੰਕਰ ਉਰਫ ਬਾਬਾ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ: (2019) 9 ਐਸਸੀਸੀ 689** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 3 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਗਵਾ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 13 ਸਾਲਾ ਲੜਕੀ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਕੇਸ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ, ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ 'ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਬੂਤ ਦਾ ਉੱਚ ਮਿਆਰ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ

ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ" ਮੌਤ ਦੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਨਿਯਮਤ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਮਾਪਦੰਡ. ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕੁਝ 'ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕਾਂ' ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਕੇਸ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਕੁਦਰਤੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

48.2. ਪਰ, **ਸ਼ਤਰੂਘਨ ਬਬਨ ਮੇਸ਼ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਕੇਸ ਵਿੱਚ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ: (2021) 1 ਐਸਸੀਸੀ 596,** ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ 3 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ 21/2 ਸਾਲ ਦੀ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਮਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਪਿਛਲੇ 40 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਗਏ 67 ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਅਤੇ 302 ਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਉਮਰ 16 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ, ਤਾਂ 15 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 3 ਵਿੱਚ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ 67 ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ 12 ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤ ਅਯੋਗ ਕਿਰਦਾਰ ਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ 'ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਯੂ.ਐੱਸ. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ:

> "75.4. ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੇਵਲ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਉਦਾਹਰਣ ਹਨ ਕਿ ਵਿਕਸਤ ਹੋਇਆ "ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ" ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਓ'ਕੋਨਰ, ਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ: "ਸਾਡੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਇਸ ਵਧੇ ਹੋਏ ਬੋਝ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

*** *** ***

> 77. ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਰਦ ਬਿਰਧੀਚੰਦ ਸਰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਮਿਆਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਜਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਲੜੀ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇੰਨੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ[ਸੋਧੋ] ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਬੋਝ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਲਪਨਾ ਜਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਪਤਾ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ, ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ" ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਜਾਂ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਦਰਅਸਲ, ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

48.2.1. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿੱਥੇ 'ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ' ਦੇ ਉਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ **ਅਸ਼ੋਕ ਦੇਬਬਰਮਾ ਉਰਫ ਅਚਕ ਦੇਬਬਰਮਾ ਬਨਾਮ ਅਚਕ ਦੇਬਬਰਮਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਰਾਜ: (2014) 4 ਐਸਸੀਸੀ 747**, ਅਤੇ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਚ ਜਾਂ ਸਖਤ ਮਾਪਦੰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਉਚਿਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ'।

48.3. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੱਪੂ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ 'ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ' ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ, ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੇਸ ਫਿਰ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਸ਼ਤਰੂਘਨ ਬਬਨ ਮੇਸ਼ਰਾਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਸੀ:

"43.2. ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ 'ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, **ਸ਼ਤਰੂਘਨ ਬਬਨ ਮੇਸ਼ਰਾਮ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ 3 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ, ਜੋ ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਾਰਕ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਤੇ

---

19 ਸ਼ਤਰੂਘਨ ਬਬਨ ਮੇਸ਼ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 76 ਤੋਂ 76.4 ਰਾਹੀਂ

[ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਜੇ.]

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਵਹਾਰ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦਾ ਕੇਸ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

48.4. ਉੱਪਰ ਜੋ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹਾਲਾਤ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਲੜੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇੰਨੇ ਇਕਸਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ. ਇਹ ਸਖਤ ਨਿਯਮ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਰਦ ਬਿਰਧੀਚੰਦ ਸਰਦਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੇ ਪੰਚਸ਼ੀਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਸੇ 'ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ' ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਉਚਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲਿੰਕ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧ ਬਾਰੇ ਅੰਤਿਮ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕਲਪ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ

49. ਪਰ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਬਾਕੀ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਵਾਲ **ਬਚਨ ਸਿੰਘ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ/ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ 'ਅਪਰਾਧ ਟੈਸਟ' ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 'ਅਪਰਾਧਿਕ ਟੈਸਟ' ਅਤੇ 'ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਟੈਸਟ'।

ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਟੈਸਟ: ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣਾ

50. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਦਾਰਥਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ?

50.1. ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 235 (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਇਆ। ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 28.09.2013 ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਵਾਲ 3 ਸਪਸ਼ਟ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਯਾਨੀ 01.10.2013 ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੋਸ਼ੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਧਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 50.2. ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਲੜਕੀ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ, ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਘਿਨਾਉਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਵੱਡੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਦੇਵੇਗਾ। ਸਿਰ 'ਤੇ ਭਿਆਨਕ ਸੱਟਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਭਿਆਨਕ ਤਰੀਕਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚਕਰਨਦੀਜ਼ਰੂਰਤਹੈ,ਖ਼ਾਸਕਰਅਪਰਾਧੀਨਾਲਸਬੰਧਤਟੈਸਟਾਂਦੇ.

50.3. ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 28 ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ, ਇੱਕ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਧੀ ਅਤੇ ਮਾਪੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਮੀਰ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ. ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਇਹ ਕਾਰਕ ਇੰਨੇ ਠੋਸ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਵਧਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਅਤੇ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰ ਦੇਣ।

50.3.1. ਫਿਰ, ਚੁਕਵਾਂ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਵਾਜਬ ਸੰਭਾਵਨਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ? ਜੇ ਇਸ ਪਦਾਰਥਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਟੈਸਟ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੇਸ ਦੁਰਲੱਭ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ. ਪਰ, ਜੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਜਵਾਬ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ ਹਨ, ਤਾਂ ਵਿਗੜਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣਗੇ

50.4. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

50.4.1. ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਨਰਮੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਸਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਪਰਾਧ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਤਸਦੀਕ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਿੰਡ ਬਸੰਤਪੁਰ, ਥਾਣਾ ਗੁਗਲੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਹਾਰਾਜਗੰਜ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1984 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਥਾਣਾ ਸ਼ੰਭੂਪੁਰਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚਿਤੌੜਗੜ੍ਹ ਦੇ 2011 ਦੇ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 69 ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 379 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ 2012 ਦੇ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 78 ਅਤੇ 2012 ਦੇ 79 ਥਾਣਾ ਕਾਂਕਰੋਲੀ 20 ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ; ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 379 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ 2012 ਦੇ ਰਾਜਨਗਰ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 428 ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

50.4.2. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਅਤੇ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਹੈ, ਜੋ ਪੀਡਬਲਯੂ-23 ਰਾਮਦੇਵ ਰੇਗਰ, ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨ, ਰਾਜਸਮੰਦ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 14.01.2013 ਨੂੰ ਹੀਰੋ ਹੋਂਡਾ ਪੈਸ਼ਨ ਪਲੱਸ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਚੋਰੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਸ ਦਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 100 ਸੀ। ਆਰਜੇ 30 3 ਐਮ 5944 ਥਾਣਾ ਨਾਥਦਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 379 ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 39 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਜਿਸ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰ. ਆਰਜੇ ੩੦ ੩ ਐਮ ੫੯੪੪ ਉਹੀ ਸੀ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬਿਆਂ ਦੀ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੇ ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਨਾਲਮੇਲਖਾਂਦੀਹੈ।

50.5. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਤੱਥ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਕੱਲੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਵਾਹਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਜੁਰਮ ਕੀਤੇ ਜੋ ਉਸਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਚੋਰੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਅਤੀਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਵਾਹਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਅਤੇ ਕਾਰਕ ਵਿਗੜਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਧਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

20ਉਹੀਪੁਲਿਸਸਟੇਸ਼ਨਜਿਸਨੇਮੌਜੂਦਾਕੇਸਨਾਲਨਜਿੱਠਿਆਹੈ।

ਪੀਡਬਲਯੂ-23 ਰਾਮਦੇਵ ਰੇਗਰ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਚੋਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ 3 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ 14.01.2013 ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਨਾਥਦਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ।

51. ਉੱਪਰ ਜੋ ਕੁਝ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪਰਾਧ ਟੈਸਟ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਟੈਸਟ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ, ਹੋਰ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸਨੇ (1) ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਜੋ ਸਿਰਫ 71/2 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਾ ਵੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਮਿਠਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਕੀਤਾ; (2) ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ (3) ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਲਕਿ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਵਾਲੀ ਥਾਂ' ਤੇ, ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਨਿੱਜੀ ਸਕੋਰ 'ਤੇ, ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 28 ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸੀ, ਇੱਕ ਧੀ ਜੋ ਲਗਭਗ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਪੇ ਵੀ ਸਨ, ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਜੇ ਪਿਛਲੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਚੋਰੀ ਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਮਾਮਲਾ ਇੱਥੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

51.1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਲਗਾਏ ਗਏ ਝਟਕੇ ਇਸ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੁਕੇ।

52. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦੀ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਭਿਆਨਕ ਕਤਲਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਜੇਲ੍ਹ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੇਦਾਗ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਝੁਕਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਜੁਰਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਭਿਆਨਕ ਜਾਂ ਘਿਨਾਉਣਾ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ,

---

22 ਪੱਪੂ ਬਨਾਮ ਪੱਪੂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ: ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ 09.02.2022 ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ 2018 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1097-1098 ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਭਿਆਨਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਾਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦਾ ਬੇਦਾਗ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤ ਮਿਲੇ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਦਲੀ

ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ 17.04.2015 ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੈਦੀ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਅਤੇ 7 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਵਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸਹਿ-ਕੈਦੀ ਨਾਲ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਕੈਦੀਆਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।

53. ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਤਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302/34 ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਬਾਰੇ ਤੱਥ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਲਿਖਤੀ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹਾ ਤੱਥ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 14.02.2022 ਨੂੰ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜੈਪੁਰ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਰਾਕੇਸ਼ ਮੋਹਨ ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੈਪੁਰ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ (ਸਤੀ ਰੋਕੂ) ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 2019 ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 204 ਵਿੱਚ 10.01.2020 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕੈਦੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਲਈ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302/34 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਉੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਲੀ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨਾਗਰਿਕ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ ਪਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਵਿਵਹਾਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਪਰ 30 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅਸਲ ਕੈਦ ਕੱਟਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ. 23 ਵੀਰੇਂਦਰ ਬਨਾਮ ਵੀਰੇਂਦਰ ਦਾ ਕੇਸ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ: ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ 13.05.2022 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ 2018 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5-6 ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਿੱਧਾ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਇੱਕ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਬੱਚੀ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਦੀ ਧੀ ਸੀ, ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬੇਦਾਗ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 30 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅਸਲ ਕੈਦ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਸੀ।

54. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਛੀ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੁਰਲੱਭ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਆਫੀ ਜਾਂ ਕਟੌਤੀ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਸਲ ਕੈਦ ਦੀ ਵੱਡੀ/ਲੰਬੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵੀ ਵਿਕਸਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਜ਼ਾ (ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ) ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਭਾਲ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਅਤਿਅੰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਮਾਮਲਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਆਪਣੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰੇਗੀ ਜੇ ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਵੱਡੇ ਅਪਰਾਧਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ) ਲਈ ਵਿਕਲਪਕ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਪਾਸ ਕਰ ਲਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਾ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਨਾ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੋਈ ਕਾਰਕ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ ਜੇ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ. ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ, ਅਣਉਚਿਤ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ।

55. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਵਿਵਹਾਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਕਤਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਸਾਥੀ ਕੈਦੀ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਿਹੜੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੋਸ਼ ਵਜੋਂ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ! ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜੇਲ੍ਹ ਕੈਦੀ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਰ ੨ ਦਿਨਾਂਦੀਸਜ਼ਾਤੋਂਇਲਾਵਾਹੈ।

56. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਦੀਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕਮੁਲਾਂਕਣਰਿਪੋਰਟਮੰਗੀਜਾਸਕਦੀਹੈ।

56.1. **ਅਨਿਲ @ ਐਂਥਨੀ ਅਰਿਕਸਵਾਮੀ ਜੋਸਫ ਬਨਾਮ ਅਨਿਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ: 2014 (4) ਐਸਸੀਸੀ 69**, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ24. ਦੁਬਾਰਾ

---

24 ਪੈਰਾ 33, ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 86 ਦੁਆਰਾ.

ਅਨਿਲ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਰਵਵਿਆਪੀ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਮੌਜੂਦਾ ਜੁਰਮ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਕੈਦੀ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ 7 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕਮਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਅਤੇ ਫਿਰ, ਇਸ ਸਭ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜੇਲ੍ਹ ਕੈਦੀ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਲੱਭ ਕੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਈ ਉਲਟ-ਉਤਪਾਦਕ ਹੋਵੇਗੀ; ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚੀਏ ਕਿ ਸਮਾਜ ਨਿਆਂ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਰੌਲਾ ਪਾਵੇ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਖੁਦ ਹੀ ਦਫਨਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦਫਨਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗੀ; ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਖੌਤੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਮੰਗਣ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਕਿਹਾਜਾਸਕਦਾਹੈਅਤੇਸਿਰਫਰੱਦਕੀਤਾਜਾਸਕਦਾਹੈ.

57. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਵਿਗੜਦੇ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਕੱਟਦੇ ਹਨ, ਸਾਡਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਣਉਚਿਤ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਪੂਰੇ ਕੁਦਰਤੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾਦੇਣਦਾਵਿਕਲਪਵੀਜਾਇਜ਼ਨਹੀਂਜਾਪਦਾ।

58. ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ: ਵਰਤਮਾਨ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੁਰਮ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਸੀ, ਜੋ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ (ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਲੜਕੀ) ਵੱਲ ਵੇਖਣਾ ਅਤੇ ਫਿਰ, ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ, ਜਿੱਥੇ ਬੇਸਹਾਰਾ ਪੀੜਤ ਦਾ ਸਿਰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਦੀ ਹੱਡੀ ਟੁੱਟਣ ਸਮੇਤ ਕਈ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਸੂਮ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਮਿਠਾਈ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਚੋਰੀ ਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਪਰਾਧੀ (ਭਾਵ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਟੈਸਟ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਬੇਸ਼ਕ, ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਉਦੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿਰਫ 28 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਇਕ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1984 ਦੀ ਧਾਰਾ 3, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 379 ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਸਮੇਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਚਾਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜਾ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪਰਾਧ ਖੁਦ ਚੋਰੀ ਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਤੀਜਾ, ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਹਿ-ਕੈਦੀ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ 7 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੈਦੀ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹੋ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥ-ਸ਼ੀਟ ਸਿਰਫ ਤਰਕਸੰਗਤ ਕਟੌਤੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਫੋਰਟੀਓਰੀ, ਉਸਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸੁਧਾਰ/ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਾ ਹੋਣਾ ਇੱਕ ਸਿੱਧੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੀ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ, ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੇ ਬਰੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਅਜਿਹਾ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਝੁਕੇਗਾ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

59. ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੰਖੇਪ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਦੇ ਮਕਸਦ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਿੱਟਾ

60. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 363, 365, 376 (2) (ਐਫ), 302 ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਾਵਲੀ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਦੀ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਿਭੂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ ਬੋਸ (ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ: ਰੱਖੜੀ, ਐਲਸੀਆਰਏ) ਅੱਪੀਆ

ਬਿਭੂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ ਬੋਸ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ
(ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ: ਰੱਖੜੀ, ਐਲਸੀਆਰਏ)

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Yadwinder Singh
Enrl. No. P/956/2016